

Kriev' vladai huda jevsich
 takto tpe
 nelsi tpe
 uchi se ima
 zgojiteh
 n
 smudiz

Na splošno je mogoče
tako zdravila za ženo, ki
je rekrala v precej

"i pa boja
 dancas
 va sred,
 dravilno
 posame
 ničnimi
 ovolin

Prav to bi meni us
ao srećen si ti! Res te zavid
a dan pred božićem
gleda, gleda, gleda
opisi, gledaju božićem
si, ki imate slab uspeh,
soli pre

...nova
...rojste
...kevi za
...želi dati
...je ureje
...uhove
...ni ima
...dbo, ki
...čilen bo
...n brian
...časom
...dlični
...a sp
...jo z

BE
P
poras
znanje prežmoči nje, na kat
zakoncema, zaradi dednih bolezni b
pri prejšnjih otrocih, novo spo
tam imata mož in žem

A collage featuring a large blue circle and several overlapping white circles containing text fragments from various languages.

Kaj je pravi ljudski odnos? Kaj je prava ljubezen? Kaj je prava ljubezen? Kaj je prava ljubezen?

MLADIKA

IZHAJA VSAK MESEC

1966 leto X. štev. 1

VSEBINA

Jože Peterlin: V deseto leto	1
Drej: Kaj smo Slovenci dosegli	2
Franc Jeza: Dekle na oglas	3
M.: Prešernov dan — naš narodni praznik	3
Kondor: Nesmiselna tedenska kronika	4
»Primorska« bo ostala prazna	6
Resnica iz tujih ust	7
Boris Kariš: Dospeli smo, Samo molk, Sreča	7
Maks Šah: Zgodovina slovenskega šolstva	8
Rafko Vodeb: Razgovor pod Kvirinalom	9
Janez Belej: Nekaj dni po Afriki	13
Lojze Škerl: Kaj pravite vi?	13
Danilo Lovrečič: Besedičenje	15
Stanko Zorko: Glasba pove, česar beseda ne more	17
D. C., Razgovor z dr. Mamolom	18
Naši razgledi: knjige, radio, gledališče	19
Lev Detela: Se o PEN-kongresu na Bledu	20

Uredil
JOŽE PETERLIN

Zunanja oprema
Klavdij Palčič

Revijo izdaja uredniški odbor:
Stanko Janežič, Marij Maver,
Franc Mljac, Sergej Pahor, Jože
Peterlin, Maks Šah, Lojze Škerl,
Drago Stoka, Češut Marija in
Silvan Kerševan

Odgovorni urednik:
Dr. Lojze Škerl

Uredništvo in uprava: Trst, via
Donizetti 3, tel. 23-779 — Pod-
uredništvo v Gorici: SKAD

Čekovni račun 11/7019

Registrirano na sodišču
v Trstu št. 193

Tiska tiskarna »Graphis«, Trst,
ul. Sv. Frančiška 20, tel. 29-477

SE DVE NOVI REVIJI V TRSTU?

Gotovo veste kaj o tem, da sta baje v Trstu dve novi reviji na obzorju. (Poleg »Mosta«!) Eno da ustanavlja Boris Pahor, druga pa naj bi prišla izpod strehe Primorskega dnevnika.

Vem, kaj mi boste odgovorili, ker vam pač ne gre za kak monopol. Vendar bom pa jaz povedal svoje pomyšleke.

Meni se ne zdi prav nič potrebno, da bi imeli naenkrat štiri revije, ker kratko in malo ne morejo v Trstu živeti. Čeprav priznam, da je treba pozdraviti vsako kulturno pobudo med našo manjšino, ker to dviga raven in prispeva k pluralističnemu idejnemu dialogu, ki edini res jamči napredek. Toda, če je povsem jasno, da ne morejo obstajati v našem mestu štiri revije, ne razumem, zakaj se pisatelj Boris Pahor ne priključi na primer »Mostu«. Tako mlad se mi res ne zdi, da bi moral ustanavljati revijo »mladih« kot menda bodočo revijo imenujejo. Če pa je tisto res, kar je odgovarjal v polemiki prof. Rebuli, da sodeluje samo tam, kjer je avtohtonost, pa spet ne razumem, kako to, da to avtohtonost zdaj za novo revijo išče od Kopra do Ljubljane, kjer vabi sodelavce.

Kulturne revije so vedno izraz do-
ločenih duhovnih konceptov, miselnih
struj in novih idejnih in družbenih
pobud. Nismo pa opazili, da bi bil
Boris Pahor predstavnik kake posebne
miselne struje. Pahorjev antifašizem
je v bistvu steril, ker je ab-
strakten in cefra samo strašilo iz pre-
teklosti in grebe po nekdanjih ranah,
ne prepozna ga duha fašizma, ki živi
danes v drugi obliki dalje, pa naj se
zdi na zunaj še tako različna. Sicer
pa odgovorite vi, kaj mislite.

S. Daneu
študent univerze

Delno ste že sami odgovorili. Že
dalj časa slišimo o vsaj dveh novih
revijah. Sami izkušamo, kako težko
je revijo izdajati, še teže pa ohranja-
ti pri življenju. Vsakdo, ki ima toliko
poguma in dobre volje, da je priprav-
ljen na tako velike žrtve, ga moramo
samo pozdraviti, ker gotovo dela kot
narodnjak. Gotovo pa je, da se s
tolikimi revijami moči cepijo. Morda
bi bilo le mogoče najti kako sodelo-
vanje, saj končno vsakdo odgovarja
s podpisom za svoj članek in ni po-
trebno, da se strinja z vsemi pri-
spevki.

Revija »Most« ima svoj koncept, s
katerim se kot kritični ljudje, ki ima-

mo svoje skušnje, ne moremo vedno
v celoti in v vsem strinjati. Toda ta
koncept se ob kritikah in izkušnjah
vendarle počasi čisti in bogati. Misli-
mo, da je v njej možno sodelovanje
vsakemu. Seveda, če hoče.

Če bo Pahorjeva revija lahko poka-
zala vsaj nekaj takega idejnega vre-
nja in žara ter kritičnega čuta, kakor
ga najdemo v »Mostu«, bi pa mogla
pozitivno vplivati na naše razmere in
bi jo samo pozdravili.

Manj pa nam je jasno, kakšna naj
bi bila četrta revija, ki jo omenjate.
Ali pa je povsem jasno.

O KOCBEKU V TRSTU

Nek tukajšnji časopis je ponatis-
nil pred kratkim članek Rude Jurč-
ca, ki govori, da je režim iz Ljublja-
ne poslal Kocbeka v Trst, da bi sem
prinesel idejno zmedo. Še huje piše
prof. Geržinič v zadnji številki Med-
dobja, kar ni niti dostojno, niti res-
nično. Zakaj ponatiskovati stvari iz
Argentine, ko gotovo tam niso dobro
informirani in gledajo iz razdalje
marsikaj netočno in z grenkobo in
zagrenjenostjo v srcu?

Mi pač vemo, da smo šli akademiki
iz Trsta v Ljubljano prosit Kocbeka,
da bi prišel predavati. On je moral
prostiti za potno dovoljenje oblast.
Kocbek je predaval v Kulturnem do-
mu tudi vidnim predstavnikom socia-
lističnih in komunističnih otenkov.
Predaval je profesorici, ki na na-
ših šolah tako vneto zagovarjajo ne-
zmotljivost Marksa in smešijo Cerkev
in katoličane in katoliška gibanja
vseh dob. Kocbek je govoril kot kato-
ličan in je to ponovno povedal. In je
kot katoličan sijajno odgovoril vsej
gospodi, posebej profesorici. Odgovo-
ril kot kulturno in filozofsko razgled-
dan človek. Zanimivo je, da se nihče
od marksističnih veljakov ni upal
spustiti z njim v debato. Mladina je
to opazila in jo je to dvignilo in opo-
gumilo.

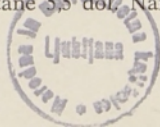
To predavanje je potem v nadalje-
vanjih objavljalo Novi list. Kaj se
vam zdi, kako je mogoče, da je bilo
več števil Novega lista zapljenih
in niso prišle do Ljubljane zaradi
nekaterih mest v Kocbekovem preda-
vanju, če pa so ga oni poslali?

Sodim, da je tisto predavanje pesni-
ka Kocbeka prineslo več svežine in
več razčiščenja in poguma mladini
kot pa članki, ki opozarjajo na neko
nevarnost, ki jo predstavlja Kocbek
v Trstu.

M. Š. — akademičarka

Objavili smo eno izmed pisem, ki
smo jih prejeli o tej zadevi.

Posamezna številka Mladike stane 200 lir, po pošti 220 lir. Celoletna naroč-
nina (10 števil) 2000 (2200) lir. Naročnina za ves letnik v Jugoslaviji 200 din,
v Ameriki stane 5,5 dol. Naročnina za ves letnik v Avstraliji 4 funte.

02 622/1967

JOŽE PETERLIN

V DESETO LETO

Začnemo deseti letnik Mladike z zahvalo vsem, ki so bili ta leta zvesti naročniki, bravci, sodelavci, svetovavci in kritiki in hvala vsem tistim, ki sicer niso nikjer podpisani, a so naredili zelo veliko za življenje revije s tem, da so jo priporočali, širili, prodajali, včasih celo sami kupili dva izvoda, da je ne bi bilo treba poslati upravi nazaj. Ti so dejansko revijo vzdrževali. Samo z nesebičnim delom smo lahko vzdržali devet let, kar je za revijo v Trstu lepa doba.

Prepričani smo, da z izdajanjem revije opravljamo važno poslanstvo s tem, da prinašamo našo besedo v slovenske domove in jo s tem ohranjamo. Morda je že kje navdušenje za materino govorico ugašalo ali so se oddaljili od nje, pa jim je morda bila Mladika vendarle kdaj v vzpodbudo in opomin. To je tista osnovna naloga revije, zaradi katere so vredne žrtve, zaradi katere pa bi jo morali tudi podpreti vsi, ki jim je pri srcu naša beseda in njeno živo življenje. Zato težko razumemo, da more kak slovenski časopis ali ustanova med nami tajiti njeno eksistenco.

Nekdo je nekje zapisal, da noče polemizirati z Mladiko in od tedaj molči kot da ne izhaja. Vseh devet let je revija seveda imela neko smer in pot, kakor sodimo, da jo mora imeti vsako razumno bitje. S tem pa revija noče trditi, da kdo ne sme imeti drugačnega mnenja in če ga ima, zaradi tega ne bi želeli trditi, da drugače misleči ne obstaja. Sodimo, da ne bi bila revija vredna svojega imena, če ne bi do vseh pojavov zavzela tudi nekega stališča in kritične presoje.

Včasih bi si želeli sredi prenasitenosti in utrujenosti morda le lahkotnega čtiva. Včasih so tako željo tudi izražali mnogi naši prijatelji. Vendar smo to začetno pot premagali in danes želijo naši bravci poleg slike in reklame vendar tudi še resna razmišljanja, želijo pregledov kulturnega dogajanja, sliko narodnega in prosvetnega življenja v naši deželi in drugod. Želijo branja, mnogo branja.

Od tistih prvih let, ko smo mislili izdajati le družinsko revijo do danes, je dolga pot.

Se pravi, revija je družinska še vedno s tisto veliko željo: da bi prinašala zdravje v slovenske družine, veselje do lepe, tople domačnosti, in vero, veliko vero v življenje. A poleg tega in ob tem je morala revija vendar vedno načenjati in poizkušati najti odgovore na težka življenjska vprašanja, na velike probleme, ki jih srečujemo na svojih poteh.

S tem smo krenili od lahkotne vsebine tudi na težjo, o kateri so nekateri trdili, da naše ljudi ne zanima. Z veseljem ugotavljamo, da tudi slovenski človek razmišlja, mnogo razmišlja in se ne zadovolji le s preprosto, staro zgodbo o pridnem Janezku in hudobnem Mihcu. Saj ne more sredi Evrope mimo problemov življenja, o katerih razmišljajo vsi narodi, tudi ljudje, ki se ne ukvarjajo le s filozofijo in politiko.

Mislimo, da se je naša pot nekako uhodila in da vemo, kaj je naloga revije. V bistvu bo ostala njena smer ista kot je bila zadnja leta. Vendar bomo skušali dati še večjo globino našim razmišljanjem. Taki bodo Duhovni problemi slovenstva, s katerimi pričnemo v tej številki prof. Rafko Vodeb in prof. dr. Truhlar.

Mladini bomo tudi letos posvečali vso pozornost in ji vedno znova dajali možnost, da bo razmišljala o svojih problemih in da bo lahko objavljala svoje literarne in eseiistične prispevke.

S kolikor mogoče estetsko dovršeno podobo, ki ji dajejo vsako leto naši slikarji zunanje lice, bomo skušali ohranjati revijo tudi v tem oziru na dostojni višini.

Želimo opravljati tudi v tem letu svojo nalogo kot slovenska kulturna literarna revija manjšine v naši deželi. Radi bi, da bi našlo v njej odmev naše kulturno in prosvetno življenje, naša kulturna in narodna zmogljivost in da bi v njej zvenela najlepša pesem naše besede in vedno znova v nemala ljubezen in spoštovanje do nje.

Začasni sedež deželne vlade

DREJ

KAJ SMO SLOVENC DOSEGLI

Kaj je dosegla slovenska narodna skupnost v Italiji leta 1965? V novoletni poslanici Slovenske skupnosti bemo: »Leto 1965 je bilo najbolj značilno po tem, da je slovenska narodna skupnost jasno postavila slovensko narodnostno in politično problematiko. Slovenci v Italiji smo povedali, kaj hočemo. V letu 1966 pričakujemo odgovor na naše zahteve».

KAJ SLOVENC HOČEMO

Kaj Slovenci hočemo, so povedali naši zastopniki med pogajanjem za sporazum Slovenske skupnosti s strankami leve sredine, v deželnem svetu, v pokrajinskem svetu, to smo povedali v raznih resolucijah in spomenicah; posebne omembe je vredna spomenica ministrskemu predsedniku Aldu Moru, ki našteva vsa važnejša nerešena vprašanja ter postavlja zahtevo po zaščitni zakonodaji za Slovence v Italiji.

Predaleč bi nas zavedlo, če bi šli v podrobnosti. To bi lahko obdelal niz člankov, ki bi bil potreben za slovensko in italijansko javnost, pa tudi za zgodovino.

Vsi Slovenci — zlasti najaktivnejši del, ki se zbira okrog Slovenske skupnosti ter Slovenske kulturno-gospodarske zveze — smo morali posvečati največ sil dvema temeljnima predpostavkama, kateri bi morali biti nesporno priznani v vsaki demokratični družbi: borbi za naš narodni obstoj in borbi za slovensko zemljo.

Spričo dobrih sosedskih odnosov med Italijo in Jugoslavijo in spričo uveljavitve tistih političnih sil, ki so pretrgale s staro tržaško nacionalistično-fašistično miselnostjo, je zavladalo ugodnejše ozračje tudi za Slovence, vendar smo se pogrešali odkrito jasnih besed in zlasti dejanj.

Pogajanja med Slovensko skupnostjo in strankami leve sredine so imela morda večji načelni kot praktični pomen. Bila so prva uradna pogajanja med političnimi predstavniki italijanske in slovenske narodne skupnosti. Predpostavljala so uradno priznanje Slovencev in potrebe po naši zaščiti.

KAR NAM JE TRST DAL, JE RIM VZEL

Delo slovenskega zastopnika v deželnem svetu je bilo izredno živahno, napeto, žilavo, polno upov in strahu. In kaj se je zgodilo? Kar nam je Trst dal, nam je Rim vzel. Zmagal je Machiavelli. Rim nič ne da (pač, zakon o slovenskih šolah na Tržaškem in Goriškem, ki ima že lepo starost 5 let, a ga še danes ne izvajajo v celoti), Trst pa ima izgovor, da ne more dati, ker Slovenci ne spadamo v pristojnost dežele. Živimo mar na Luni? Učeni rimski pravniki pravijo, da ne smemo biti privilegirani, toda kdo na tem božjem svetu ne vidi, da smo skoro povsod zastopani? In če to povemo, smo »vitimisti«, ki bi jih bilo treba nekam preseliti. Da, zgodba o Pepelki za Slovence ni samo zgodba. Sklicevanje na zakone je znak pomanjkanja dobre volje in političnega hotenja, zakaj zakoni so človeška tvorba, pravice manjšin pa imajo izvor v naravnem in božjem pravu.

In še in še. Borili smo se proti razlaščenju slovenske zemlje, proti nizkim cenam za ugrabljeno zemljo, za ureditev slovenskega šolstva, za zaščitno zakonodajo, za slovensčino in Slovence v javnih uradih, na sodišču, za slovenska imena, dvojezične napise krajevnih imen, dvojezične cestne označbe, itd.

Postavili smo slovenske probleme. Slovenska skupnost je ob vsaki priliki opozarjala nanje. Bila je vest za

vse: za nas same, za italijanske sodržavljanke in oblast, za ostale politične stranke, za matično domovino. Nikjer niso mogli mimo naših problemov. Bili so primorani, da so o njih vsaj razpravljali. Tu in tam se je tudi kaj spremenilo na bolje. Izboljšalo se je splošno ozračje, kar je že korak naprej. In v to smer se mora razvijati bodočnost.

Bilo je tudi nekaj dilem, ki za prepričane demokrate in zavedne Slovence ne bi smele biti dileme. Pojavile so se v odnosih med Slovenci v Italiji, v odnosih med delom manjšine in matično domovino.

Slovenci in Slovenci. Eni smo za lastne politične organizacije, drugi so za vključevanje v italijanske stranke. V italijanskem političnem stroju sloni vse politično dogajanje na strankah. Ne bi smelo biti Slovence, ki ne bi trdil, da moramo biti Slovenci v Italiji subjekt in ne objekt politike, ako se hočemo ohraniti kot samobitna narodna skupnost. Subjekt pa smo le, če imamo lastno politično predstavništvo, ki predpostavlja lastne politične organizacije. Slovenci, ki se vključijo v italijanske stranke, so le objekt politike, v kateri nimajo odločilne besede; vse to počasi vodi v asimilacijo, v Beneško Slovenijo.

ODNOS MED ITALIJANI IN SLOVENC

S tistimi italijanskimi sodržavljani, ki vztrajajo v nekdanji nacionalistično-fašistični miselnosti, ali ki z napadi na Slovence kršijo svoja temeljna liberalna načela, je težko govoriti. Z drugimi je dialog lažji. In Slovenci ne škodujemo državni celovitosti, ako hočemo Slovenci ostati, saj so državne meje tem trdnjše, čim bolj je manjšina zadovoljna. Nočemo živeti izolirani v slonokoščinem stolpu. Iskreno se želimo vključiti v tukajšnjo stvarnost kot samobitna narodna skupnost preko političnega, človeškega in krščanskega dialoga, ki predpostavlja dva enakopravna partnerja in ki seveda mora dovesti do nekih pozitivnih zaključkov.

Odnos z matično domovino naj se normalizira. Ta odnos bo res zadovoljiv, ko bo matična domovina še bolj enaka do vse slovenske narodne skupnosti v Italiji ne glede na njene politične ali nazorske razločke.

V ZEMLJI JE ZAKORENINJENA NAŠA NARODNA ZAVEST

Pri naši borbi za narodni obstoj in ohranitev slovenske zemlje moramo biti pozorni tudi na stališče Italijanske komunistične partije. Njeno stališče je, da je nujna nagla industrializacija. Tako bomo Slovenci izgubili zemljo, na katero smo navezani iz davnine in jo ljubimo kot naši očetje ter je v njej zakoreninjena naša narodna zavest. Komunisti pričakujejo, da bomo Slovenci po industrializaciji in izgubi zemlje postali proletarci in padli v naročje partije. To pot moramo odkloniti, ker vodi v raznarodovanje in asimilacijo. Industrija naj si išče zemlje drugje.

KAJ NAS ČAKA V NOVEM LETU

Leta 1966 nas čakajo nove naloge, katere nam je nakazalo delo v letu 1965. Čakajo nas tudi tržaške občinske ter pokrajinske volitve. Paziti in delati moramo, da bomo preko Slovenske skupnosti okrepili naše narodno predstavništvo, da bo lahko naše zahteve podkrepilo s primerno politično težo.

DEKLE NA OGLAS

Med zadnjimi je stopil z vlaka Milan - Trst in počasi odšel za drugimi proti izhodu. Že dolgo ni bil več tukaj in vse se mu je zdelo zelo spremenjeno, manjše in bolj čedno, kakor se je spominjal. Očitno so postajo med tem časom, kar ga ni bilo tukaj, močno prenovili in polepšali, manjša pa se mu je gotovo zdela le zaradi tega, ker je bil navajen ameriških obsežnosti. V Evropi se mu je sploh zdelo zdaj vse manjše kot prej. In v tem občutku se je začutil samozavestnejši in močnejši, kakor da bi bil v teh letih, kar je bil proč, zrastle. Zdaj ni bil več samo neki skoro anonimni begunec; zdaj je imel v žepu knjižico »traveller's« čekov in jasnejše ideje v glavi. Zdaj je tudi vedel, kaj hoče, videl je že lep kos sveta in spoznal življenje od raznih plati.

Skoro s pomilovanjem, hkrati pa z rahlo otožnostjo se je spomnil tistega fanta, ki je nekega mrzlega novembrskega večera, ko je huda burja brila po tržaških cestah, v družbi večje skupine drugih beguncev stal na enem izmed peronov na tržaški postaji in čakal ob kopici kovčkov na vlak, ki naj bi ga odpeljal v Neapelj, do ladje. Skoro deset let je minilo od tedaj. Tedaj je bil še tako mlad. Toda ne bi se želel vrniti v tisti čas in preživeti še enkrat vse, kar je preživel ta leta. In vendar je občutil nekako rahlo domotožje po tistih dneh. Morda samo po tistem čudovitem, velikem pričakovanju, ki je takrat živelo v njem in je ozarjalo z neko posebno svetlobo celo od burje bičano mesto, kjer je pohajkovanje po ulicah zmrzoval brez toplega plašča, in tudi njegovo tedanjo revščino, katero je imel samo za prag, preko katerega bo stopil z dolgim korakom v prekrasno bodočnost.

Pred glavnim vhodom postaje je postavil kovček na tla in si popravil dežni plašč, ki ga je imel vrženega čez ramo. Bil je nekoliko neodločen, kam naj gre. Bila je že skoro tema in številne luči je niso mogle popolnoma pregnati. Nenadno se je začutil zelo samega in zapuščene. Ljudje, ki so se nekaj ur vozili z njim, so se razhajali in izgubljali na vse strani. Nekatere so čakale žene z otroki, ki so se jim obesili za vrat in jih pozdravili s poljubi. Njega pa ni čakal nihče in nihče v vsem mestu sploh ne ve, da je prišel; to tudi nikogar ne zanima.

Prevzelo ga je močno hrepenenje, da bi bila ona že tukaj. Za hip si je skušal predstavljati, kako bi bilo, da bi prišel odkod in bi čutil njeno navzočnost v tej z lučmi prepredeni temi pred seboj, tudi če bi ga ne pričakovala na postaji. Postal mu je toplo pri srcu in potolažen je pomislil, da manjka samo še nekaj dni, da bo prišla. Toda že se je tudi oglašila v njem tista čudna tesnoba, ki ga je mučila vse te dni, kadar je mislil na to.

V Vancouverju je vel še vlažen hlad s Tihega oceana in v gorah Britanske Kolumbije, preko katerih so leteli, je vladala še globoka zima z blestečimi belimi vrhovi in v led vkopanimi gorskimi jezери. Tu pa je bil zrak že mil, poln pomladnega koprnjenja.

Tisti hip je ropotaje privozil pred postajo tramvaj. Bil je še tisti kot nekdanj. Tu se ni veliko spremenilo, je pomislil, vzel spet kovček v roko in se napotil mimo parka v mesto. V začetku ulice Cellini mu je udaril v nos prijeten vonj po kavi. Ta vonj mu je bil znan; zazdelo se mu je, kakor da ga je imel včeraj v nosnicah. Stopil je v bar, iz katerega je prihajal vonj in kjer je nekdanj ob večerih večkrat popil skodelico kave, preden se je vrnil v taborišče, potem ko je ves dan razkladal kje premog ali pomagal zidarjem, za plačilo, ki je bilo vse prej kot v skladu s tarifami, določenimi v sindikalnih pogodbah. Toda bil je zadovoljen, da je čutil denar v žepu, in bilo je dovolj za takratne njegove potrebe.

Bar je bil še tisti, le dekletj za točajno mizo in gospodar so bili drugi. Ni hotel vprašati, kje je prejšnji gospodar. Bil je že star. Morda je umrl. Ni hotel vzbujati pozornosti s spraševanjem. Po tolikem potepanju po svetu pa je bilo prijetno spet priti nekam, kjer je nekoč že bil in kjer je občutil malo toplote, čeprav le toploto skodelice vroče kave in dveh treh besed, ki jih je izmenjal s točajko in z gospodarjem, ki je govoril slovensko. Morda zna tudi ta slovensko. Obraz je kazal na to. Vendar je rajši molčal. Za hip je gledal televizijo, nato je plačal, vzel kovček in šel dalje.

Pred naslednjim barom za vogalom sta stali dve dekleti in se razgovarjali s skupino fantov v cawboyskih hlačah in črnih jopičih. Tudi to se ni spremenilo, je pomislil. Imel je občutek, kakor da je prišel po tolikem blodenju po svetu na nekak otok, kjer stoji čas skoraj pri miru.

PREŠERNOV DAN — NAŠ NARODNI PRAZNIK

Osmi februar je Prešernov dan in narodni praznik vseh Slovencev.

Prešeren je prvi Slovenec, ki je zapel v tako čudovitem jeziku in je v njem izrazil toliko notranjega bogastva, čustev, človeškega trpljenja in sreče, da je v trenutku dvignil našo pesem na evropsko kulturno raven.

Danes nam je posebej Prešernova vera v narod odrešilna.

Nič ga ni bilo sram preprostosti tedanjega svojega rojaka. Vedel je, da je izobražencev malo, a se je toliko bolj zavedal, da je njegova naloga voditi ljudstvo.

Ni ga bilo strah slovenske majhnosti. Njegovega sodobnika Stanka Vraza je zamikala vaba, da bi z balkanskimi narodi soustvarjal ilirski jezik namesto slovenskega. Zamikalo ga je, da bi književnik lahko pisal za številčno širši krog. A, kako ga je Prešeren zavrnil! Ostal je zvest svojemu jeziku in izročilu prednikov ter je še z večjo predanostjo ustvarjal v materinem jeziku.

Danes je Prešernov dom v Vrbi živ spomenik zvestobe narodu in živ vrellec ljubezni do materine besede. Zato Slovenci romajo na ta dom kot na božjo pot.

Zato tisti, ki se poslavljajo od domovine, vzamejo s seboj drobno zbirko Prešernovih poezij kot sveto pismo in bero pesmi v najintimnejših trenutkih življenja.

Za nas je Prešernov narodni praznik nov klic ljubezni do narodnosti in jezika. Je potrdilo naše vere in vztrajnosti na slovenski poti. Prešernov pogum nam vsem govori:

Ne sklicujte se samo na to, koliko ste trpeli zato, ker ste bili Slovenci, ampak pokažite danes, da ste ostali zvesti narodu in jeziku.

Osmega februarja naj bodo naši domovi praznični: naj bo miza okrašena s šopkom. Proslavljamo praznik, ki ga ne proslavlja nihče drug kot Slovenci in je zato najbolj naš.

Mladina naj ponese Prešernovo izročilo v novi čas!

Mi pa s Prešernovo ljubeznijo pričnemo deseti letnik revije. M.

NESMISELNA TEDENSKA KRONIKA

Ponedeljek. Mislim sem napisati nekaj, kar bi preseglo okvir tega odstavka, a vem, da se mi to ne bo posrečilo. To kar čutim in doživljam, noče zaživeti, noče vstati pred menoj kot življenje. Ostanem la občutki, misli, prebliski.

Mislil sem napisati zgodbo in sem iskal motiv:

*soseba, ki se je poročila s Sardin-
cem, finančarjem...*

*sestrična, ki se mi je poročila z ne-
kim »Triestinom«...*

*dekle mojih otroških sanj, svetla,
čista, ki je vzela ne vem koga ne
odkod...*

*ženska moje mladosti, ki se je
zaročila v...*

*Mislil sem napisati zgodbo o njih.
Zgodbo, ki bi presegla okvir teh od-
stavkov, teh grenkih drobtin. Hotel
sem napisati, da bi vsaj še koga za-
bolelo, pa ne morem, ne znam.*

*Torek. Zvedel sem, da so v Sindi-
kat slovenske šole, ki združuje šolni-
ke tržaškega ozemlja, vpisani tudi
profesorji in učitelji, ki svoje otroke
pošiljajo v neslovensko šolo in pa
taki — tudi moji mladi kolegi, moji
sošolci, — ki Slovenci ne marajo več
biti.*

*Nekdo je menda predlagal izklju-
čitev teh članov, ki ne delajo ne časti
ne koristi slovenski šoli. Jaz tega ne
bi zahteval. Čudim se le, zakaj sami
ne izstopijo iz šole in sindikata, proti
katerima delajo. Ali jim je tako težko
odpovedati se plači, ki jo porabijo
mogoče za vzdrževanje svojih fičko-
tov?*

*Sreda. Škof Slovenskega Primor-
ja, dr. Janez Jenko, je obiskal Slo-
venski kulturni klub v Trstu. Njegov*

France Gorše: Deček

To je bilo prijetno in vznemirljivo obnem; bilo je preveč v nasprotju z dosedanjim ritmom njegovega življenja.

Kmalu je našel majhen hotel, ki se ga je spominjal še iz nekdanjih časov, in dobil edino še prazno sobo z eno posteljo. »Koliko časa boste ostali?« ga je vprašal vratar, ali morda je bil sam gospodar, ko ga je vpisoval v knjigo.

»Nekaj dni,« je dejal previdno. Ni se hotel vezati. Kdo ve, kaj bodo prinesli naslednji dnevi. Postavil je kovček v sobo, se umil in se odpravil spet ven. Bil je nekoliko truden od vožnje, vendar je bilo prežgodaj, da bi šel spat. Tudi večerjal še ni. Razen tega je vedel, da bi ne mogel zaspati. Moral bi misliti na vse tisto, kar mu bodo prinesli naslednji dnevi. Kaj bo tisto? Bo dobro? Bo slabo? Bo sreča? Ali bo razočaranje? Ob misli na to ga je obhajala rahla a vendar čudno prijetna zona, kakor kadar je kot deček silno željno nečesa pričakoval in se vendarle bal, da se v zadnjem hipu ne bo izpolnilo, četudi je v duši čutil, da se bo, ker je verjel z vso prepričanostjo in strastjo. Trudil se je, da bi tudi zdaj verjel prav tako trdno.

Spomnil se je, da bi šel pogledat na pošto, če ga morda že čaka njena brzojavka. Toda pogledal je na uro in videl, da je najbrž že prepozno. Vendar se je napotil pred pošto. Bila je res zaprta. Toda morda leži nekje v nekem predalu v njej rumen zlepljen kos papirja z njenimi besedami, z njeno napovedjo, da pride in kdaj pride. Ob tej misli mu je postalo veselo pri srcu. Toda potem se je spet pojavila tista tesnoba. Da bi jo pregnal, je poiskal primerno restavracijo in si naročil večerjo. Dolgo in važno je izbiral na jedilnem listu in govoril z natakarjem po angleško. Še nikoli ni bil v tem mestu v taki restavraciji in hotel je okusiti slast brezskrbnega naročanja in udobja; bilo je kakor majhno zadoščenje za vse tisto, kar si je moral nekaj trdo utrgovati, četudi zaradi tega ni bil ravno nesrečen. Zabavalo ga je, da ga je imel natakar za pravega Ameri-
čana in se mučil z angleščino, da bi mu ustregel.

Bil je prijeten lokal in sklenil je, da se bo še povrnil vanj, skupaj z njo. Gledal je družbe, ki so večerjale pri sosednjih mizah, in si predstav-
ljal, kako bo čez nekaj dni tudi sam sedel za mizo z njo... Toda kakšna bo? Skušal si jo je predstavljati, njen obraz, njene plave lase, njene ustnice, njeno postavo... Prvi hip se mu je vedno prikazala v duhu tako, kakor jo je poznal s fotografije, toda že naslednji hip se mu je njena podoba razbli-
nila in postala čudno nedoločena in to vsak dan bolj, čim bolj se je bližal trenutek, da jo bo srečal. Skušal si je predstavljati, da oživi njena podoba s fotografije, a se mu ni hotelo posrečiti. Ostala je čudno nedosegljiva in nedoločena. Kakšen bo zvok njenega glasu? Nekajkrat ji je telefoniral iz Amerike, toda tudi po kablu je ostal njen glas nedoločen... prijeten, toda nedoločen. Komaj, da se je spominjal njegove barve, toda vedel je, da tele-
fon, zlasti na tako daljavo močno spremeni barvo glasu. Saj sta morala včasih vpiti, da sta se sploh razumela, in včasih je njen glas kot izumrl v daljavi tisočev kilometrov.

In vendar so bili hipi, ko jo je čutil tako blizu, da se mu je zdelo, kakor da se bo zdaj dotaknila njegovega lica s svojimi lasmi in da bo začutil ob sebi njeno toploto. Toda potem so spet prišli hipi, ko ga je ponovno prevzel občutek, da je vse to samo velika utvara, sanje, ki se bodo vsak trenutek razblinile, in ostalo bo razočaranje. In osamljenost. Tista žgoča, boleča osamljenost, od katere je trpel vsa leta. Zavedal se je, da mu ugaja v tej restavraciji prav zato, ker je polna ljudi in ker je v njej tako živahno. Spomnil se je na dolge, samotne mesece in leta v kanadskih gozdovih in postalo ga je strah, da bi moral spet prenašati tisto samoto, da bi se moral vrniti vanjo.

Ko je pojedel, si je prižgal cigareto in naročil še četrto litra rdečega, da je imel izgovor, da je lahko še posedel tu, kjer so bili vsaj ljudje okoli njega, čeprav neznan, mladi in starejši pari, ki so se pomenkovali in si gledali v oči, se smejali in si šepetali. Dotiki rok in ton njihovih razgo-
vorov, ki jih ni razločil, so razodevali zaupnost in simpatijo. Med njimi so bili tudi tujci, kot je spoznal po posameznih besedah, ki jih je ujel. Nemci in Angleži ali morda Američani. Toda čutil je, da je edini pravi fujec med njimi on, edini, ki je sedel za mizo sam. Skoraj sramoval se je svoje osamljenosti. In potem je naročil še en četrto rdečega in si prižgal novo cigareto. Ni se mu dalo vstati. In zelo si je želel, da bi kmalu prišla, ali da bi bilo že vsaj kmalu jutro, da bi šel pogledat, če ga čaka njeno pismo, ali brzojavka, kot je bilo domenjeno med njima.

II.

Drugo jutro je bil prvi, ki je vprašal pri okencu za poštnozležeča pisma, če je kaj zanj. In res ga je čakalo njeno pismo. Vtaknil si ga je v žep, navidezno brezbrizno, šel do najbližje kavarne, sedel v najbolj oddaljen kot in ga odprl. Sporočala mu je, da še ni dobila italijanskega vizuma, a da ga vsak dan čaka. Takoj ko ga dobi, mu bo poslala brzojavko in odpotovala. Pisala je tudi, da vedno misli nanj in da je radovedna, kako se bosta pogledala, ko se bosta prvič srečala, in kaj bosta pri tem občutila, čeprav se ji zdi, da ga že prav dobro pozna po njegovih slikah in njegovih pismih. Ustvarila si je prav živo predstavo o njem in prepričana je, da je v resnici tak, kakor si ga predstavlja. Ne bo mu zamerila, če bo razočar-

ran. Samo naj bo odkrit in ji to pove, tudi če bo bolelo. Iz pisma je vel rahel vonj po parfumu, morda zato, ker ga je nosila nekaj časa v žepu, preden ga je oddala. Morda je tudi nalašč kanila kapljico parfuma na papir. To ga je ganilo, ker mu je razodelo, da ji je do tega, da bi mu ugajala. Vzbudilo mu je živo predstavo njene telesne navzočnosti, bolj kakor njena pisava. Pogledal je, če ga nihče ne vidi, in je poljubil pismo. Prebral ga je trikrat ali štirikrat in nato ga je spravil v notranji žep suknjiča. Začutil je tako močno hrepenenje po njej kakor še nikoli. Vse doslej se mu je dozdevala kakor nekaj privid, zdaj pa je začel dobivati njen lik, trdne in razločne obrise in v tem je bil oseben mik. To uresničevanje ga je obenem vznemirjalo in osrečevalo, kot vsako upanje, ki začenja postajati resničnost.

Naslednje dni je bil poln tega nemirnega, osrečujočega in hkrati mučnega pričakovanja. Čakal je na njeno brzojavko in bil vsak dan po trikrat ali štirikrat na pošti, kjer so ga že poznali in mu odgovarjali, da ni ničesar, še preden je odprl usta. Ni ga vzdržalo v hotelu, zato je mnogo hodil po mestu in zlasti po obali ter prehodil vsa bližnja okolica. S tramvajem se je potegnil na Opčine in se veselil občutka, da je spet na zemlji, kjer govore slovensko, toda vleklo ga je spet nazaj v mesto, da bi pogledal, če ni med tem časom morla le prispela brzojavka. Toda ni je bilo. Iz hotela je odhajal zjutraj in se vračal vanj pozno zvečer, nervozen in nemiren. Tako je minilo nekaj dni. Ker mu je postalo že nerodno, da je prišel tolikokrat spraševati po brzojavki, je dal na pošti svoj hotelski naslov in prosil, naj mu jo nujno pošljejo v hotel, ko bo prispela. Potem mu ni bilo treba drugega, kakor da je pogledal v svoj predalček na polici za hotelskim vratarjem. V oštevilčene predalčke je spravljali vratar pošto gostov, ki jih trenutno ni bilo v hotelu. Toda njegov predalček je ostal prazen.

III.

Tako je prišla nedelja. Vedel je, da ob nedeljah ne raznašajo pošte in povrh je bilo malo verjetno, da bi si izbrala Marija prav nedeljo za prihod v Trst. Zato se je sredi dopoldneva spet odpeljal na Opčine, da bi lahko bil pri slovenski maši. Imel je občutek, da je spet doma, ko je stal pod korom sredi med slovenskimi ljudmi in poslušal župnika, ki se je v pridigi zdaj karajoče, zdaj podučljivo in zaupno obračal na svoje župljane, kakor družinski oče, katerega otroci sicer poslušajo, delajo pa po svoje. Obrazi ljudi, ki so stali okrog njega, so mu bili neznani, vendar mu niso bili tuji. Bili so obrazi slovenskih ljudi, nič drugačni kakor obrazi ljudi v njegovem domačem kraju komaj sto kilometrov onstran meje. Tam so bili zdaj ljudje prav tako pri maši in med njimi morda tudi njegova mati. Toda ne, ta je gotovo še vedno hodila k prvi nedeljski maši, da je potem kuhala nedeljsko kosilo za druge. Bogve, ali bo dobila pravočasno dovoljenje, da bo prišla v Trst na njegovo poroko.

V tej uri je morda v nekem drugem kraju pri maši tudi Marija. Najbrž zadnjič v domačem kraju. Skušal si jo je predstavljati pri maši, resno, z ruto na glavi, v lahnem, že spomladanskem tajerčku, kot dekleta v tej cerkvi. Kakšna je v njem? Spet ga je spreletelo čudno ganotje, kakor da je že njegova. V tem hipu je nagloblje občutil, kako težko ji bo zapustiti domači kraj in se odtrgati od vsega tistega, kar je poznala in kar ji je domače in drago od rojstva, od staršev in prijateljic, od domače hiše in kraja in od domačih polj ter se odpeljala k njemu, ki ga je poznala samo po pismih in fotografijah, in v novo življenje, ki si ga je komaj mogla predstavljati, v tuji deželi in med tujimi ljudmi. In spet se mu je pojavil dvom, če je prav storil, da jo vabi k sebi in jo skuša iztrgati iz sveta, v katerem je zakoreninjena. Kaj ji bo lahko nudil razen skromne ekistence in begunske usode? Toda potem ga je spet prevzelo hrepenenje po njej, ki mu ni pomenila samo ljubezni; imel je občutek, da mu bo prinesla s seboj kos domovine in ga rešila domotožja, ki ga je včasih prevzemalo.

Po maši je šel v gostilno in pri kozarcu rdečega domačega vina poslušal razgovor možakov. brezpomembne razgovore o vremenu, o letini, o delu in o nekom, ki je prejšnje dni umrl. Toda kljub vsemu jih je rad poslušal, ker so govorili v domačem jeziku in ker so se pogovarjali tako mirno in o stvareh, o katerih se govori samo med ljudmi, ki so si domači in ki vse poznajo. Tudi to je bil občutek domovine.

Potem je hotel napraviti kratek sprehod po gmajni in se naučiti pogleda na slovenske vrhove onstran meje. Toda ko je od daleč zagledal mogočno cerkev na Repentabru, ki je žarela v opoldanskem soncu, ga je prevzela želja, da bi šel do tja. Pomislil je, kaj naj naredi. Toda bilo je zelo malo verjetno, da bi danes prispela brzojavka od Marije, razen tega pa bo zvečer že doma v hotelu. Če bo našel brzojavko, jo bo še vedno lahko šel čakati na postajo. Ni se mogel upirati želji in se je napotil sprva kar preko gmajne proti cerkvi na hribo, dokler ni prišel do ceste. Cerkev se je zdela tako blizu, da je pomenila pot do tja samo kratek sprehod. Razen tega si je zaželel gibanja, katerega je bil vajen, zdaj pa se že mnogo dni ni spregibal. V Britanski Kolumbiji je imel navado, da je sam ali s prijatelji vsako soboto in nedeljo preživel v planinah, kjer so si postavili šotor, ribarili, hodili na lov, veslali ali se smučali in se naučili planinskega zraka in vetra, sonca in svobode, in tega je zdaj že zelo pogrešal. Zato je zdaj s posebnim veseljem začutil pod nogami visoko travo na gmajni in bele

Fr.
Tratnik:
Slepici

obisk je bil namenjen mladini, ki se že deset let zbira v Klubu. Tople in preproste so bile ob tej priliki njegove besede. Tudi o najbolj kočljivem slovenskem problemu je govoril preprosto in jasno: »Slovenci imajo premalo otrok,« je rekel. »Splavi vodijo naš narod v smrt«. Potožil je brez obupa in brez iht; milo in zaskrbljeno, kakor oče svojim sinovom. A kar me je najbolj prevzelo, je bilo njegovo naročilo nam, zamejcem: »Držite se skupaj! Pomagajte drug drugega!« Preproste besede, ki nam jih do danes še nihče ni rekel. »Držite se skupaj! Bodite kot ena družina!«

Četrtek. Albanska manjšina v Jugoslaviji šteje že milijon duš in njihovo število naglo narašča.

Slovencev pa je v Jugoslaviji poldrug milijon in njihovo število pada.

Petek. Srečal sem svojega nekdanjega sošolca mladega inženirja, ki se je pred nekaj leti poročil. Gre mu najbrž še precej dobro, saj ima že nekaj več kot navaden »seicento«.

»Imata kot otrok?« Vidiva se namreč zelo poredko.

Njegov odgovor je bil kratek, enostaven, skoraj pretresljiv v svoji preprostosti:

»Moja žena noče!«

Njegove žene ne poznam. Videl sem jo le na fotografiji lepoticó s tržaške periferije.

Sobota. Do danes sem napisal že nekaj kratkih zgodb, nekaj črtic, nekaj odstavkov in jih objavil pod najrazličnejšimi psevdonimi. Zdaj pišem te stavke in mislim: ali je boječnost izvirni greh Slovencev v zamejstvu ali vseh Slovencev sploh? Ali je samo moj?

KONDOR

Tone Mihelič: Repentabor v snegu

»PRIMORSKA« BO OSTALA PRAZNA

Člani verskega društva »Slomšek« v Rimu so imeli na praznik Brezmadežne posebno lepo proslavo, katere so se udeležili slovenski škofje in slovenski romarji iz Trsta. Sv. mašo je daroval mariborski škof dr. M. Držičnik. Med mašo je imel pridigo, v kateri je poudaril veličastni zaključek 2. vatikanskega koncila. Priporočal je pogostne stike in jih povabil, naj začno zvesto izpolnjevati nauke, ki jih je razglasil koncil. Naglasil je, naj častijo Mater božjo, saj je koncil delal ves čas pod njenim varstvom in zaščito.

Vodja slovenskih romarjev iz Trsta je naglasil, da je vse slovenske romarje zajelo nepopisno veselje, ko vidijo slovenske nadpastirje na koncilu. Navzoče je prosil, naj obiščejo svoje brate v Trstu.

Škof dr. Janez Jenko je pozdravil prisotne, bili so tudi njegovi verniki iz Slovenskega Primorja, in posebno poudaril važnost koncilskih listin, ki se tičejo vere in moralnega življenja, zlasti v zakonu. »PRIMORSKA BO OSTALA PRAZNA«, tako je poudaril, »če ne bo v njej zaživel vedno več slovenskih otrok.«

Ljubljanski nadškof dr. Jožef Pogačnik je zlasti naglasil važnost koncila in koncilskih listin, ki zadevajo narodne manjšine. V listinah so poudarjene vse pravice manjšin; če se bodo ti predpisi polno izvajali, bo tudi v vsaki državi in deželi nastopilo plodno sodelovanje z narodnimi manjšinami. Nadškof je priporočal vsem Slovencem izven domovine edinost. »EDINOST BO OHRANILA SLOVENCE V CERKVI IN NARODU«, tako je nadškof poudaril...

(Iz verskega lista »Družina«, Ljubljana, 2. januarja 1966).

kamne, ki so se skrivali v njej. Tu pa tam je božajoče šel z roko po kaki večji skali. Vse to mu je bilo ljubo, tudi kamenje. Sedel je na nizko, ploščato skalo, da bi se naučil samotne gmajne. Vse naokrog so rasli nizki bori in brinje, vmes pa so se belili kupi divje razjedenih skladov apnenca; podobni so bili razvalinam orjaških gradov v miniaturni. Čez čas pa je vzel Marijino fotografijo iz denarnice in jo dolgo gledal. Skušal si je predstavljati, da je njen obraz zaživel pred njim in da so te ustnice spregovorile. Kaj bi povedale? In kaj bi jim on povedal? Zahotelo se mu je, da bi jih poljubil. Nesel je sliko k ustnicam in jo nato spravil nazaj v denarnico. Potem je legel na hrbet v travo in sklenil roke pod glavo, gledal nebo nad sabo in sanjaril. Beli oblak je počasi jadral od jugo-zahoda, od morja nekam proti severo-vzhodu, v smeri Nanosa. Morda ne bo dolgo in bo nad njegovim krajem. Bogve, ali se bo tudi ona ozrla vanj. Zaželel si je, da bi mogel plavati na njem tja čez. In za hip ga je celo zamikalo, da bi se med borovjem splazil čez mejo, sedel na oni strani na vlak in se odpeljal k njej. Toda takoj je pregnal to misel, ker je bila nesmiselna. Čez nekaj dni najpozneje bo že ona pri njem. S tako neumnostjo bi lahko vse pokvaril.

Kako čudno, da ležim spet na slovenski zemlji, je pomislil. Ni bila ista kot v domačem kraju, a vendar je bila domača. Gledal je trave, ki so rasle na njej, in žuželke, ki so lezele po njih. Vse je bilo tako kot drugod in vendar je bilo drugačno, bolj mило, bolj čudovito: to je bila domača zemlja. Kolikokrat si je zaželel tega trenutka na tisti tuji zemlji, četudi se je naučil tudi njo ljubiti v njeni še tako divji in pristni lepoti. Vendar mu ni bila tako blizu. Ta zemlja tu pa je bila, kot da diha z njim v mirnem zaupnem ritmu, ki ga ni občutil s čuti, ampak z dušo, vse odkar se je kot otrok valjal po njej. Spoznal bi jo po vonju njene trave in njenega drevja in po njenem vetru. Preden bom odpotoval nazaj v Kanado, bom šel z njo sem na sprehod, prav na to mesto, in bom vzel nekaj kamenčkov in šop trave s seboj za spomin — je pomislil.

Potem je vstal in se napotil dalje proti cerkvi na griču, ki se je včasih skrila za bori, pa se spet prikazala. Dolgo je hodil po gmajni in preskakoval skale in kamenite ograje. Bilo mu je v užitek, da se je končno lahko telesno razgibal. Toda potem se je bal, da bi zašel, in tako je ubral smer proti daljnemu drdranju avtomobilskih motorjev in vesp na cesti.

Čez slabe pol ure je stopal navzgor po zelenem griču, na katerem je mogočno stala starodavna, siva cerkev, kot da je tudi njo izoblikovala kraška narava. Okrog cerkve so parkirali avtomobili, nekateri z registrskimi tablicami iz daljnih mest, in izletniki so se sprehajali sem in tja v skupinah in čebljali kakor na vrhu kake poljubne izletniške gore. A tudi to ni moglo pregnati nekega značilnega, starodavnega slovesnega vzdušja, ki je obdajalo cerkev in zgradbe okrog nje in je vplivalo kot dih iz davnine tudi na tiste, ki so se delali, da tega ne občutijo.

Koliko ljudi se je v stoletjih že zvrstilo tod, je razmišljal. Z višine pri cerkvi je dolgo gledal preko meje, ki jo je bilo opaziti samo po belih, komaj vidnih tablicah in po posekanem pasu gozda na višinah, na ono stran, proti goram v daliavi, ki so tonile v rahli megli ki jo je dvigalo sonce iz vlažne zemlje. Tam za tistimi gorami je bila njegova vas in tam nekeje, še dalje, je tudi njena vas.

Šele ko se je sonce že zganilo proti zahodu, se je odtrgal od zidu nad prepadom, še enkrat preletel s pogledom mejo, preko katere se je pred leti ponoči plazil in ki se je zdela zdaj kot izmišljen pojem v tej idilični, začarano tihi kotlini pod cerkvijo, ter odšel do bližnje gostilne, kjer je nekaj pojedel, nato pa se je vrnil peš nazaj v mesto; ugajalo mu je hoditi. S hojo je tudi tešil svoj nemir.

Bil je že mrak, ko je stopil počasi, še ves veder in prijetno izmučen od dolge hoje, v hotelsko vežo. Vratar mu je živahno pomigal, naj stopi k pultu, in mu izročil rumeno ovojnico.

»Končno je prispela tista brzojavka, ki ste jo tako željno čakali,« je rekel. Čutil je, da mu drhtijo roke, ko jo je raztrgal. Bral je: »Pridem v nede-ljo z večernim vlakom. Marija.«

Pogledal je na uro. Manjkalo je le nekaj minut do prihoda večernega vlaka. Vozni red je že dolgo vedel na pamet. Tekel je skoro vso pot do postaje.

IV.

Prvi potniki so že zapustili vlak, ko je pritekel na postajo. Pozorno je opazoval ljudi, ki so hodili mimo njega, da bi je ne zgrešil s pogledom. Bile so trume ljudi daleč iz notranjosti sosednje države, obloženih s starimi, oguljenimi kovčki, prevezanimi z vrvicami, in s culicami. Zaudarjali so po znoju in neprežračenih oblekah. Videti je bilo, da so se dolgo vozili in da so bili nagteti. Prijatelji so se klicali v gneči, da bi se ne zgubili. Radovedno so se ozirali okrog. Mnogi, če ne vsi, so bili prvič v tujini.

Bili so že skoraj vsi mimo, ko je prišla ona. Mnogokrat je mislil na to, kako bo, ko jo bo zagledal. To se mu je dozdeval najbolj fantastičen in hkrati najlepši trenutek njegovega življenja. Zdaj je bil tu. Toda bilo je mnogo bolj naravno, kot si je predstavljal, in mnogo lepše. Nekaj ga je zagrabilo za srce, ko je videl prihajati dekle v čedni, a preprosti obleki, s svilenim ruto na glavi, izpod katere so gledali plavi lasje, in z ozkim, zagorelim obrazom kmečkega dekleta, z močnima ličnicama, in precej visoke, vitke

postave. Takoj jo je spoznal. Bila je taka, kakor na fotografijah, in vendar drugačna, bolj naravna in bolj mila in zdela se je mnogo bolj izgubljena na tej postaji tujega mesta, v katerem ni bila še nikoli. V roki je nesla kovček. Ozirala se je naokrog, resno, skoro plaho, vendar ga še ni opazila.

Napetost v njem je popustila. Planil je k njej.

»Marija!«

Zagledala ga je in se zazrla vanj. Srečala sta se. Videl je, da ima lepe negre oči.

Dala sta si roki in oba sta bila nekoliko v zadregi. Nobeden ni vedel, kaj bi rekel.

»Torej si le prišla,« je končno spravil iz sebe.

Rahlo se je nasmehnila. »Seveda, če sem obljubila.«

»Daj mi kovček,« je rekel.

Dala mu ga je.

»Grev,« je dejal.

Ni vprašala, kam.

Peljal jo je v tisto restavracijo blizu postaje, kjer je bil prvi dan.

»Gotovo si že lačna. Najprej bova povečerjala.«

Se vedno je molčala. Čutil je, da ga opazuje.

Ko je sedel zraven nje pri mizi, je začutil tisti rahli, že znani vonj nje-nega parfuma.

Skoraj izzivalno se je ozrl po drugih gostih. Zdaj tudi on ni bil več sam.

Ko sta pregledovala jedilni list, se je spomnil:

»Si prinesla vse dokumente? Drugače se ne moreva poročiti.«

»Se tako mudi?« je vprašala.

Nasmejala se je, veselo in vendarle zadržano in milo. Ugajal mu je njen smeh.

»Si res prinesla s seboj dokumente?« je ponovil skoro nestrpno.

»Seveda sem,« je rekla.

»Prav,« se je oddahnil.

Zdaj je končno vedel, kakšne so njene ustnice, ko govori in ko se nasmehne. Zdaj bi si jih ne mogel več predstavljati drugače.

»Kako si se spomnil, da si dal tisti oglas v časnik: Slovenski fant v Kanadi želi spoznati slovensko dekle?«

»Se ti je zdelo čudno?«

»Malo že, a ne preveč. Saj drugače ne bi bila tukaj,« se je spet nasmehnila.

Potem ji je začel pripovedovati o svojem življenju v Kanadi in o svoji osamljenosti in o domotožju in o svojem hrepenenju, pri tem pa je čutil, da ji ima povedati še toliko, toliko drugega.

RESNICA IZ TUJIH UST

»Reader's Digest« v italijanščini je izdal za novo leto debel almanah s pregledom najvažnejšega dogajanja v preteklem letu. Vsebuje pa tudi razne koristne podatke, med drugim podatke o vseh državah in kolonialnih ozemljih.

Pogledali smo, kaj piše pod besedo »Jugoslavija«. In tam smo brali: Uradni jezik: srbohrvaški. Drugi jeziki, ki se tudi govorijo: slovenski, makedonski, italijanski.«

Pozabili so seveda na albanskega, turškega in madžarskega, ker obstajajo v Jugoslaviji tudi te manjšine. Ni znano, ali so ti podatki uradni. Vsekakor odgovarjajo dejanskemu stanju. In izraz tega dejanskega stanja so tudi zaskrbljena pisma bravcev v ljubljanskem »Delu« o vlogi, v katero je odrinjena slovenščina celo v Sloveniji sami, in predzrni nastopi južnjakov v Ljubljani, ki zahtevajo, da se z njimi govori »po naške« — po srbsko, kot se pritožuje Božidar Borko v »Sodobnosti«. Oficir »jugoslavenske narodne armije« je hotel po nekem drugem poročilu pred kratkim terorizirati v neki veliki ljubljanski trgovini prodajalko, ki ni hotela govoriti z njim »po naške«, odgovarjajoč mu mirno da je »po naške« v Ljubljani slovensko, ker smo pač v Sloveniji. Ker tudi od drugih prodajcev ni mogel doseči, da bi govorili z njim po srbsko in ker so navzoči ostentativno, mirno, a glasneje in poudarjajoč govorili slovensko, je zahteval »direktora«. Ko se ni nihče več zmenil zanj, je čez četrto ure poparjen odšel.

Tista prodajalka bi lahko bila za vzgled marsikateremu današnjemu »najvišjemu predstavniku slovenskega naroda«, in je dejansko izrazila mišljenje slovenskega naroda, bolj kakor visokoletče, a meglene fraze na kongresih raznih »Saveza«.

MLADINA ORGANIZIRA IN POJE

Koncem decembra je praznovala Koroška dijaška zveza petletnico svojega obstoja. Koroški dijaki in akademiki so ta dogodek slovesno proslavili.

Koroška dijaška zveza je danes pomembna slovenska mladinska organizacija, ki je v zadnjih letih razvila zelo živahno delavnost. Posebno tabor zamejske mladine v Celovcu je zelo dobro uspel. Pomembna je bila tudi organizacija srečanja mladinskih organizacij različnih narodnih manjšin, ki žive v Avstriji.

Na proslavi so govorili predstavniki slovenskega kulturnega in političnega življenja na Koroškem ter Drago Smolle in Filip Warasch, sedanji predsednik zveze.

Tržaški in goriški mladini se ni bilo mogoče v tistem času udeležiti proslave. K jubileju svojim dragim prijateljem, s katerimi smo imeli vedno tople vezi, iskreno čestitamo in jim želimo še mnogo uspehov v službi koroških Slovencev.

BORIS KARIŠ

DOSPILI SMO

*Dospeli smo
in se razšli
vsak po svoji poti:
kot jata ptic,
kot brodolomci.
Za nas vse
ostane
le spomin.*

SAMO MOLK JE ČUTI

*Sama v noči
skupaj ob slovesu;
in ugašava
kot sonce,
up
in sreča.
Molk —
prepozno je za srečo.*

SREČA

*V jasni noči
vetrc zaveje
nad velikim morjem,
nad srebrno obalo.
Zdaj,
kot na taje opomin,
duša vzkipi.*

ZGODOVINA SLOVENSKEGA ŠOLSTVA

Brezobziren, nasilen in neizprosni fašistični sistem je Slovincem pod Italijo uničil vse šole, gledališča, tisk, prosvetne, športne in gospodarske ustanove. Ko je fašizem stopil v vojni ob stran nacistične Nemčije, so se mnogi oddahnili. Čutili so: »Bliža se odrešenje!«. Toda za kako ceno, tega ni nihče niti slutil. Bližal se je konec, toda treba je bilo znova na Kalvarijo, mimo ulice Ghega, Opčin in nešteti krajev strahot. Totalna vojna je bila neizprosna na fronti in v zaledju, tako da lahko trdimo, da je vsakdo, ki je ostal živ in vojno preživel, tudi zmagal. Ko je v jeseni leta 1943 fašizem padel, ga je nadomestil nacizem, ki je skušal izsiliti zmago. Toda fronte so bile presilne in je tudi nacizem moral na kolena.

V slovenskem šolstvu se na Tržaškem po zlomu fašizma ni dosti spremenilo. V samem mestu so ostale šole take, kot so bile poprej. Le v okolici so šole ponekod ponarodili. Redne šole pa zaradi vojnih razmer nikjer ni bilo. Na ozemlju, ki je bilo pod NOB so slovenske šole spet zaživele, dokler niso vdrli v vasi nacisti in zopet vse uničili. Kjer so imeli Nemci oblast v svojih rokah, so skušali popraviti krivice, ki jih je Slovincem zadal fašizem. Nemci so bili pripravljeni dati šole, obenem pa izkoristiti stanje sebi v prid. Kdo naj verjame dvojni meri, ki jo je imel Nemec za Slovence na Gorenjskem in Štajerskem in pa na Primorskem? Kar pa bi sicer Nemci dali Slovincem, ni šlo v račun italijanskim šovinistom, ki so nasprotovali temu, da bi Slovenci na Tržaškem živeli svoje narodno in kulturno življenje. Potreba in zahteva po šoli izhaja iz naroda samega in ni važno, kdo je na oblasti. Šola je kot kruh, ki je osnovna pravica vsakega posameznika in ga ne odklanjamo niti hudodelcem v ječah. Zato je napačno metati blato na šole, ustanovljene na ozemlju pod NOB, na šole obnovljene na ozemlju, ki so ga kontrolirali Nemci, četniki ali pozneje angloameriške sile. Nihče se ni nikdar branil okupatorjevega denarja (saj so ga celo zvijačno odnašali iz bank), živilskih kart, katere so kradli in ponarejali in aprovizacijo. Tako je tudi s šolo. Otrok ima pravico do izobrazbe v materinem jeziku.

Po končani vojni in po štiridesetdnevni jugoslovanski vojaški zasedbi, je bilo treba misliti na prehod k rednemu življenju. Pred tržaške Slovence je stopilo nelahko vprašanje. Spodrsljaji komunistične zasedbene oblasti so bili toliki, da novi upravitelj ni maral prevzeti njenega sistema, komunisti pa prav tako niso marali prevzeti upravnega sodelovanja z novo oblastjo. Poleg tega pa so še nekdanji premaganci začeli prišepetavati in pridobivati zaveznike na svojo stran. Ker je OF morala delati po navodilih od zunaj, so zavezniki iskali oporo v tistih maloštevilnih, ki se niso vključili v OF, ampak so bili njeni idejni nasprotniki.

Zavezniki so bili pripravljeni vključiti v svojo upravo in dati Slovincem možnost za neoviran narodni, kulturni in pozneje gotovo tudi gospodarski razvoj. Z Razglasom št. 11 so Zavezniki vabili Slovence k sodelovanju pri ustanavljanju šol, radia, k obnovi v vojni uničenih domov in k nameščanju slovenskih uradnikov. Toda ukaz OF je bil: od okupatorja ničesar sprejeti! Ta odklon je bil usoden. Kar smo takrat dobili, je ostalo: šola in radio. Kmalu so tudi ljudje uvideli, da bi bilo prav, če bi jim uredili porušene domove. Kmalu nato pa se je tudi vnela borba za to, kar so nam nekoč ponujali, a bilo je zamujeno.

Na razgovorih v Devinu je bila določena Morganova razmejitvena črta, ki je delila angloameriški pas A od jugoslovanskega pasa B nekdanje Julijske krajine, ki je bila izločena iz jurisdikcije italijanske vlade. Angloameriške vojaške sile so zasedle celoten pas A dne 12. junija 1945 in ustanovljena je bila Zavezniška vojaška uprava. Ta uprava je stala pred vrsto vprašanj, med katerimi je bilo tudi šolsko vprašanje. Načelnik zavezniške podkomisije za vso Italijo polkovnik Washburne je obiskal Trst in se prepričal, da živijo Slovenci in da imajo naravno pravico do šol v svojem jeziku. Meseca avgusta 1945 je bil imenovan za načelnika prosvetnega urada pri ZVU poročnik (pozneje stotnik) John P. Simoni. Njemu sta bila dodeljena dva svetovavca: prof. dr. Srečko Baraga za slovenske in prof. dr. Andri za italijanske šole. Preurejena je bila šolska uprava. Prejšnje šolsko skrbništvo (proveditorat) so preimenovali v šolsko nadzornništvo in ga poverili prof. dr. Viktorju Rubiniju. Njemu pa so dali ob stran dva okrožna nadzornika, prof. Vladimirja Žitka za slovenske osnovne in srednje šole ter prof. Furlana za italijanske šole. Prof. Žitka je kmalu zamenjal prof. Edvard Mizerit. Italijanske šole so šle po svojih tirnicah dalje. Pred težkimi nalogami pa je stal slovenski okrožni šolski nadzornik. Moral je organizirati osnovne in srednje šole, najti učne moči, prirediti učne načrte, najti šolske prostore in iskati učne knjige. Delo in skrb je bilo dovolj in preveč. Nastopile pa so tudi zapreke.

Že 9. avgusta 1945 je načelnik prosvetnega urada poročnik Simoni prejel spomenico, ki ga opozarja, naj se ne prenaagli z ustanavljanjem slovenskih šol. Neimenovana komisija je sestavila načrt in se naslanjala na »objektivne uradne statistike«. ...Per questi suoi requisiti intrinseci, per l'affidamento e la scrupolosità dei compilatori, io La prego di voler prestare a questi scritti la massima attenzione... Spomenica sicer govori, da bi bilo primerno, da bi ustanovili Mešano komisijo (slovensko-italijansko), ki bi v posvetovanjih reševala posamezna vprašanja in jih vskladila s koristmi. Toda vsebina načrta je taka, da gre mimo koristi slovenske šole. Toda o tem prihodnjich.

RAZGOVOR POD KVIRINALOM

Ko sem spomladi ta razgovor napisal in ga pokazal znancem, se je zdela nekaterim ta in ona misel preveč drzna ali neutemeljena. Zato ga objavljam šele sedaj, ko je po zaključku cerkvenega zbora jasno, da so taki pomisleki neupravičeni.

Danes zjutraj ob osmih sem klical Gregorijansko univerzo. Še preden sem prišel do besede, je v slušalki zapel enolični vratarjev glas:

»Danes so predavanja.« Potem pa običajni klik! — in zveza je bila prekinjena. Stvar je enostavna: v soboto opoldne (danes je ponedeljek) so jezuitje izvolili novega generala. Vrtar je mislil, da sem eden tistih, ki so upali, da zato v ponedeljek ne bo predavanj.

Zavrtel sem še enkrat in takoj dobil patra Truhlarja. Šlo je za to, da iz najinih razgovorov izbereva bistveno.

Gregorijana je pod Kvirinalom, na pol poti med Beneškim trgom in Fontano Trevi. Ob pol enajstih je bil odmor. Študentje bogoslovci so se razlili po trgu in stranskih ulicah. Letos jih je blizu štiri tisoč.

Vrtar mi je dal ključ za dvigalo. Četrto nadstropje; desno, potem na levo. Samostanski hodnik s sobami na levi in desni.

Redovniška soba: za vrati na levi postelja, ob njej klečalnik; pred posteljo mizica s slovenskimi revijami. Od postelje do okna knjižne police. Pred njimi, na sredi, pisalna miza, preprosta, prazna. Pri oknu mizica s pisalnim strojem. Ob drugi steni omara.

Po stenah nekaj barvnih reprodukcij (izrezane so iz revij in prilepljene na deščice, brez okvirja): ikona sv. Mihaela, barvasto okno iz Chartresa, polabstraktna kompozicija F. Marca; nad klečalnikom poveljani Kristus, nemška šola 15. stoletja.

»Tvoje barve,« pravim in mislim na Rdeče bivanje: »rdeča, rumena, rjava.«

»Ne samo križ, tudi Vstajenje,« odgovori s smehljajem.

Ko sedeva, začne:

»Upam, da ne bova govorila o meni, temveč o vsem velikem, kar je v času.«

Meni je prav; odrečem se fizični in anagrafski podobi, duhovna bo pa tako in tako v odgovorih.

»Kaj je to veliko v našem času?«

GLOBINSKA RAZGIBANOST ČASA

»Mislim na globinsko razgibanost časa, ki v njem živimo; na veliko zdravega v tej razgibanosti: kritično neizprosno obračunavanje sveta s samim seboj; boj proti vsemu nepristnemu, proti krinkam, farizejstvu; uvid v zgodovinsko vsega, v visoko vrednost in nujnost nenehnega razvoja; energično odmetavanje vsega, kar

se je preživelo; širokopotezno povezovanje človeštva in sveta v ENO življenje; a v tem hkrati težnja po ohranjanju in razvijanju vsega svojskega človekove osebe; pogled, ki je uprt bolj v bodočnost kot v preteklost; in še veliko takega.«

»Kako gledaš v tej zvezi na cerkveni zbor?«

»Na II. vatikanski cerkveni zbor gledam kot na delen izraz te razgibanosti v času. Seveda je koncil tudi delo Duha. A Duh ne veje MIMO te sodobnosti, temveč po sredi njenega zdravega strujanja.«

»In papež Janez je bil pod vplivom Duha dovzeten za to pretakanje.«

SKRIVNOST JANEZOVEGA PONTIFIKATA

»Prav v tem je, se mi zdi, skrivnost Janezovega pontifikata: da se je kljub svoji vzgoji in svoji poti v svoji osebni sredi vendarle dal zajeti od osrednjih sodobnih teženj. Seveda pa reakcija na njegovo modernost ni bila pri vseh enaka. A se ve, da je bila koncilsko večina vesela, ko je ob začetku prvega zasedanja, proti vsaki tradiciji, stopil z nosil in šel sredi soškofov peš na svoje mesto, — ko ni popustil pritisku, ki je hotel, naj v govor ob začetku koncila vključi tudi antikomunizem, — ko ni hotel koncila, ki naj obsoja, — ko je rimsko cerkev odprl na vse strani: k protestantom, pravoslavnim, k nekrščanskim religijam... In se ve, da je to modernost pozdravil tudi široki svet.«

»Kje pa je po tvojem vzrok tega Janezovega na videz protislovnega ravnanja?«

»Razodeva ga njegov duhovni dnevnik — »Il giornale dell'anima«, — ki je na zunaj resda nekaj čisto konservativnega in konvencionalnega: skoraj brez vsakega svojskega, osebnega izraza. A to je videz. Kristus Janezovega notranjega sveta ni kak zintelektualiziran pojem, temveč živa, dinamična, čutena Navzočnost. Papež čuti, pravi v dnevniku, »da ga prešinja Kristusova navzočnost, milost, luč; Njemu se v vsem prepušča, v besedah in v dejanjih, v mnogoterih načinih svoje apostolske dejavnosti... Kristusov namestnik ve, kaj Kristus od njega hoče; ni treba, da bi prišel sam in dajal nasvete ali nalagal načrte... Ne biti v zadregi glede prihodnosti, ampak jo pričakovati od Gospoda... Vse, kar zadeva različne dušnopastirske pobude, s katerimi je posejan ta prvi poskus papeškega apostolskega dela, vse se je rodilo iz popolnega, mirnega, milega, rekel bi celo neslišnega Gospodovega navdiha.« In ta Gospod, ki Janezu govori in mu Janez sledi, je sreda vesoljnega dogajanja: »...in zdaj to obširno gibanje vesoljnega cerkvenega zbora, ki je doseglo nesluten in nad vse mogočen obseg; vse to potrjuje načelo, da je treba čakati na dobre navdihe

Jezusove milosti in jih potem z vero, skromnostjo in z zaupanja polno vneto izraziti; On je vrhovni vladar sveta in ga vodi k najvišjim ciljem ustvarjanja, odrešenja in končnega, večnega poveličanja duš in narodov» (*«Il giornale dell'anima»*, str. 319). To je jezik religioznega izkustva; izkustva Absolutnega, izkustvo Kristusa, gibavca vesoljnega dogajanja in posameznikov, — gibavca, ki se mu Janez voljno predaja. Tudi po tem, se mi zdi, je bil Janez tako blizu svetu, ki ga v dnu dejansko vendarle žega po Absolutnem, tudi tam, kjer ne veruje v Kristusa, ne v Boga.«

»Kaj je torej odločilno za koncil in za njegov vpliv v Cerkvi in v svetu?«

ODLOČILNO ZA KONCIL

»Za bodočnost koncila, za izvedbo koncilskih gledanj, za bodoče življenje Cerkve se mi zdi odločilno tole: koliko bo v hierarhiji in sploh v Cerkvi vitalnega stika z osrednjimi težnjami sveta in iskrene afirmacije vsega pozitivnega v teh težnjah; koliko bo živnega uvida v teološko dejstvo, da je ves red Stvarjenja naravnani na red Odrešenja, na Kristusa, in da zato nadnaravno preoblikovanje vesolja ne sme mimo naravnih zdravih struktur sveta ne mimo razvoja teh struktur, temveč da se mora prelivati vanje in strujati z njimi.«

»Marsikomu se zdi ta jezik sumljiv in ravnanje nevarno...«

»Da ta teološki postulat zadeva na težave, kaže tudi koncilsko dogajanje samo: trenja med koncilsko večino in manjšino. Ne mislim reči, da bi bilo vse, kar se javlja s strani manjšine, negativno. Za koncilsko večino je prav, da sliši pomisleke, dvome, teze druge strani. V diskusiji se gledanja bistrijo, poglobljajo, dopolnjujejo, uravnovešajo. Vse to je le pospeševanje razvoja. A tragika se začne, če manjšina razvoj dejansko zavira.«

»V kakšnem smislu govoriš o tragiki?«

»Tragika je v tem: Cerkev je nadaljevanje Kristusa, Boga-ČLOVEKA. Kristusa, ki je kot človek stopil v prostor in čas, s tem v zgodovino in ves njen razvoj, — Kristusa, ki se je povezal s tem razvojem. In vendar je kar prijemljivo, kako težko to nekateri doumevajo. Teoretično priznavajo resnico o bogoučlovečenju; a v svojih praktičnih doktrinalnih držah in posegih so, kakor da bi se Kristus ne bil učlovečil. Njihovo praktično gledanje Kristusa bi — nekoliko shematično — takole formuliral: Kristus je Bog, Bog pa je vedno isti.«

»Da se povrneva nekoliko nazaj: dejal si, da svet na dnu vendarle žega po Absolutnem, čeprav se dostikrat tega ne zaveda. Kako bi izrazil bolj konkretno, česa ljudje pričakujejo?«

ČESA LJUDJE PRIČAKUJEJO

»Česa pričakuje zdrav čut sveta od Cerkve in krščanske družbe? Če kdaj, prepričuje danes le dejanska AGAPE. Taka, kakršno hoče sveto pismo; kot jo rišejo n. pr. tri knjige Spicqove monografije *«L'AGAPE DANS LE NOUVEAU TESTAMENT»*. Agape, ki je po njej kristjan priklenjen na bližnjega, kot suženj, ki svojega dolga ne more nikdar odplačati. Z vsemi lastnostmi, ki jih sveto pismo prideva resnični ljubezni do sočloveka. V njej je vsa »postava Kristusova«. In sicer za vsako-

gar, od papeža do zadnjega laika. Tudi s strani papeža more prepričevati le, kar je pristen izraz take agape.«

»Če tu soočimo ideal in stvarnost, nas mora spretetati srh.«

»Kako daleč smo še z ostvaritvijo te »postave Kristusove«, kaže nazorno konkretno stanje krščanske družbe: o njej res ni mogoče reči, da bi bila živ komentar n. pr. k 2 Kor 8, 13-15, k Pavlovemu postulat »enakosti« v materialni življenjski ravni, — »enakosti«, ki jo RESNIČNA ljubezen do sočloveka iz lastne notranje dinamike spontano ostvarja.«

»Ali se ni svetopisemska eksegeza premalo ustavljala ob takih in podobnih bibličnih tekstih?«

»Tudi eksegeza ima svoje človeške slabosti. Kdo bi mogel reči, da je bila vedno prosta vsakega vpliva s strani družbenih ureditev, — da ni bil tudi ekseget kaj lahko, vsaj nezavedno, v službi socialnih struktur svojega časa?«

»In druge konkretne lastnosti, v katerih naj bi se izražala agape?«

»PONIŽNOST, ki se v njej hierarhija in cerkveno občestvo nasploh zaveda, da ima svoje slabosti, — da dela napake; ponižnost, ki se ne boji slabosti priznati; priznati ne le MOŽNOST krivde, ampak tudi konkretno DEJANSTVO krivde, v preteklosti, v sedanjosti; ponižnost, ki ne kaže s prstom na krivdo drugega, temveč si raje sama sprašuje vest. Te čisto osnovne zahteve resnično krščanskega življenja ne veljajo samo za posameznika, temveč tudi za celoto cerkvenega občestva.

Potem PREPROSTOST v zunanjem pojavu Cerkve, ob nastopih njenih predstavnikov, v njih obleki, nazivih... V vsem tem je marsikaj leska in stila, ki danes moti in odbija. Če danes državnemu predsedniku rekajo in pišejo »gospod predsednik« in ministrom »gospod minister«, potem ni videti, zakaj bi se tudi v cerkvenem območju ne mogli znebiti n. pr. baročnih nazivov »prevzvišeni«, »milostljivi«, »prečastiti...«

»Doma in marsikje po svetu so na tem področju že veliko storili. Ali ponižnost ne zahteva tudi večje odprtosti do drugih skupin?«

VEČJA ODPRTOST

»Seveda! Zakaj se ne bi katoličani, prav v dinamiki ljubezni, ki videnja, kaj je dobrega v drugem, naučili bolje odkrivati in priznavati, kar je globine pri protestantih, resnobe v nekrščanskih verstvih, pozitivnega v socialističnih ureditvah... Saj tako odkrivanje in priznavanje ni nujno zabrisavanje resnice. Le tog integritet je danes še prepričan, da izven rimske Cerkve ni nič resnice in nič dobrega, da ima rimska Cerkev že vse strani resnice popolnoma razvite. Dejansko bi se katoličani pri protestantih in tudi pri nekristjanih lahko marsičesa naučili.«

»Ob koncilu še eno bolj osebno vprašanje: v kakšni obliki si pri njem sodeloval?«

SODELOVANJE PRI KONCILU

»Že ob pripravah na cerkveni zbor in ves čas ob njem sem sodeloval v tematiki »svetost Cerkve«, »laiki«, »redovniki«, »sveto« v krogu in po krogu koncilskih »peritov«, ki sva jih z louvainskim univ. profesorjem

Gustavom Thilsom zbrala okrog knjižne zbirke »Laicat et sainteté''. V francoščini izhaja pri Herderju v Rimu, v nemščini jo izdaja Herder-Freiburg, v španščini Herder-Barcelona, v angleščini bo izhajala skraćeno pri Herder and Herder v New Yorku. Aprila je izšla druga knjiga zbirke, z naslovom »Sainteté et vie dans le siècle«. Zdaj pripravlja tretjo: »Sainteté et loisirs«. Povod za zbirko so bile perspektive, ki so jih odprla »Problemata theologica de vita spirituali laicorum et religiosorum«. Thils je mislil na nadaljevanje tematike s pomočjo kakkega kongresa; jaz sem bil za knjižno zbirko. »Problemata...« mi zdaj skupaj s knjigo »Structura theologica vitae spiritualis« prevaja založba Sígueme v Salamanki. Knjigi, ki sta dejansko enota, bosta izšli pod skupnim naslovom, ki bo morda »Duhovno življenje v luči današnje teologije.«

SLOVENCI V PERSPEKTIVI DANAŠNJEGA SVETA

»Kaj je bistveno za nas Slovence v perspektivi današnjega sveta?«

»Na slovenstvo, bodisi doma, bodisi v zamejstvu, gledam v isti luči. Tudi za slovenski narod je klic ure: odpreti se vsemu svežemu in zdravemu v velikem življenju sveta, — vključevati se v ta svet ter narodno bit razvijati ne le iz njenih svojskih zakonov, temveč hkrati tudi iz vsega zdravja in sile vélikega sveta. To dvojje — vključevati se v svet in ohranjati ter razvijati narodno bit — si nikakor ne nasprotuje. Zdravo univerzalno življenje ne duši individualnega. To dejstvo lepo odpirata Solovjev in Teilhard. Slovenski narod, ki bi se — bodisi doma, bodisi v zamejstvu — integraciji v zdravo strujanje vélikega sveta upiral, bi bil podoben kmetu, ki v svoji trmi in nespameti noče prejemati ničesar, s čimer bi zemljo — svojo zemljo! — bolje obdelal; od živine več prejel; dom — svoj dom! — olepšal; našel čas za kulturo in Duha. Odkar se je življenje sveta začelo združevati, — odkar se zdrave struje sveta stekajo v strujo enega življenja, se mora tudi narod, ki hoče svojo bit ohranjati in razvijati, ob tem vključevati v življenje sveta.

Tudi pomen besede »narod« se razvija. Danes obsega bistveno tudi vključitev v eno življenje sveta.«

»Kaj pa povezovanje s Slovani, posebno z južnimi Slovani?«

VKLJUČEVANJE SLOVENCEV V SVET

»Naj kdo kakor koli že pojmuje povezovanje Slovencev z Južnimi Slovani ali s Slovani sploh, gotovo je danes vključevanje Slovencev V SVET veliko važnejše in veliko učinkovitejše kot pa vezi s slovanskim jugom ali s slovanstvom nasploh.«

»Ostati sebi zvest in svojskost celo razvijati, obenem pa zaživeti v svetovnem merilu, je posebno za majhen narod dokaj težko.«

»Seveda. Sinteza med razvijanjem narodne biti in vključevanjem naroda v svet ni lahka. Posebno v zamejstvu ne, kjer je svet od vseh strani tako blizu, a domača zemlja daleč in se narodno svojstvo tako lahko izgublja. A je sinteza treba nenehno iskati in se truditi za njeno ostvarjanje. Sicer pa te težave ni samo na polju narodnosti. Vsa človeška eksistenca je paradokсна, antino-

mična. Povsod so teze in antiteze, povsod je treba iskati sinteze. Pojem človeškega in krščanskega življenja, po katerem obstoje ureditve, ki se je treba vanje le vstaviti in ki potem človeka same po sebi nosijo, je nesmišeln. Beseda »status perfectionis«, »stan popolnosti« za redovniško življenje je koncilska dogmatična konstitucija »o Cerkvi« zavestno opustila. Življenje je pač nekaj živega, posebno življenje iz Duha, ki ne vodi samo po ustaljenih zunanjih ureditvah, temveč giblje vsakogar tudi individualno, osebno, kakor vsak dan in vsako uro sam hoče; »skozi dela, prostore, čase, osebe in situacije, ki jih človek dotlej ni poznal. To je pokorščina vere« (Martin Luther). Nobeno splošno načelo, tudi nobeno splošno načelo VERE mi ne pokaže, kaj Bog tu in zdaj konkretno od mene hoče. DUH je, ki mi notranje to konkretno voljo odkriva, — DUH, ki me vodi v konkretne realizacije sintez. Le škoda, da je iniciacija v razločevanje tega vodstva Duha v dušnem pastirstvu tako pomanjkljiva: redne pastoralne funkcije v tej smeri sploh ni.

V TEJ smeri skušam pomagati s knjigami »Chri-stuserfahrung« (Naše izkustvo Kristusa), »Teilhard und Solovjev. Religiöse Erfahrung und Dichtung« (Teilhard in Solovjev. Versko in estetsko izkustvo), »Unsichtbare Augen. Religiöse Erfahrung als Seelsorgeproblem bei Augustinus« (Nevidne oči. Versko izkustvo kot dušno-pastirsko vprašanje pri Avguštinu); zadnja, že skoraj dodelana, čaka že od zadnjega poletja, kdaj bom imel kaj časa za končno obliko.«

»Tu sili na dan cel kup vprašanj, a se bom za danes premagal. Ostaniva pri slovenski problematiki: sinteza, o kateri govoriš, zahteva neko skupno voljo doma in v zamejstvu.«

SKUPNA VOLJA DOMA IN V ZAMEJSTVU

»Brez dvoma. Vključevanje slovenske narodne biti v svet bi moralo biti skupni napon doma in zamejstva. Tu je treba izreči nekaj, kar je sicer bridko, a o stvari ni mogoče molčati: Kako vse drugače gledajo na življenje doma na eni strani »Svobodna Slovenija«, njeni »Zborniki«, tudi nekateri sestavki »Glasu slovenske kulturne akcije«, »Meddobja« itd. ter ne drugi strani ne levičarski, temveč preje desničarski časopisi, kot »Frankfurter Allgemeine«, »Neue Zürcher Zeitung«, »Corriere della Sera«... Ob vsej svoji politični liniji vidi ta druga stran v dogajanju doma veliko več pozitivnega in zdravega kot emigracija.«

»To je do neke mere razumljivo. Emigrant se težko ubrani, da ne bi presojal domačih razmer polemično, strastno in zato vsaj nekoliko pristransko.«

»A kljub temu: ali bi emigracija (govorim na splošno) ne mogla preiti v pravičnejše presojanje razmer doma? Razpoznavati tudi vse svetlo in zdravo doma? Ugotavljati predvsem pojave pogumnega vključevanja naroda v eno življenje sveta? Razumevati, da mora to svetlo in zdravo doma premagovati ovire, se prebijati, — a da se more prebijati tudi na zapadu, tudi v Cerkvi, tudi znotraj koncila, tudi med jezuiti, povsod? Župančičeva »Novoletna zdravica« velja za svet VSEPO-VSOD: (citira po spominu) »...radi bi bolj čistega. — Čistega, prozornega, — kakor je ta čaša, — in kot misel naša — mladega in bornega.«

»Res smo kulturni delavci o tem premalo razmišljali, ali vselej premalo na to opozarjali.«

»Zakaj se emigrantske publikacije, za obrambo kake preživele pozicije, včasih tako nekritično oprijemajo nekatere sestavkov — tudi katoliških listov in revij — proti dialogu, ne da bi znali samostojno premisliti, odkod so ti sestavki in ali ne gredo morda mimo najbolj osnovnih bibličnih in spekulativno-teoloških dognanj? Koncilska dogmatična konstitucija »O Cerkvi« sponira v kristjanu, tudi v vsakem laiku, globok, preroški uvid v svet vere, — hoče, da je kristjan priseben, zdravo kritičen, — da v tej kritičnosti, odkrito (veracitate) in pogumno (fortitudine) spregovori pred cerkveno avtoriteto tudi o stvareh, ki zadevajo blagor Cerkve (bonum Ecclesiae) (poglavje o laikih, št. 37). Saj Duh »čut vere vzbuja in vzdržuje« v vseh kristjanih, in sicer tako zelo, da je »vesoljstvo vernikov« (universitas fidelium), kadar se ti v tem nadnaravnem čutu vere, »od škofov do zadnjega laika«, soglasno izražajo o stvareh vere in npravnosti, nezmotljivo (in credendo falli nequit). Tu bi bilo treba analizirati vso št. 12 konstitucije.«

»Gre torej predvsem za večjo kritičnost, objektivnost in odprtost.«

»Ali bi se zamejstvo (govorim vedno na splošno) ne moglo močnejše dokopati do praktičnega spoznanja, da ima vsako gledanje in ravnanje več strani; da nas kakšna stran more odbijati, da je ne smemo sprejeti, da pa ima gledanje in ravnanje pod drugimi vidiki morda veliko pozitivnega? Osebnostno mislim, da so se doma marsičesa naučili, do česar se emigracija na splošno še ni dokopala, — da marsikaj pravilnega sprevidevajo, za kar je emigracija na splošno še slepa.«

»Kakšna bi bila torej po tvojem pravilna drža zamejstva?«

RAZBRATI KAJ JE DOMA ZDRAVEGA

»Pozitivno razbrati, kai je doma zdravega, svetlega, pozitivnega, — razbrati, kje vse se narodna bit dejansko razvija, — kje vse se vključuje v zdravo strujanje sveta, — se pridruževati tem naponom, jih podpirati in se tako — kljub emigrantstvu — zlivati z domom v eno samo osrednje — narodno stremljenje. Stik, ki je mogoč, zadošča. Krajevne razdalje, meje, so v vsem tem drugotnega pomena. Ob vsej kulturni razgibanosti emigracije, ob njeni požrtvovalnosti, bi bil njen prispevek k eni skupni slovenski težnji lahko močan.«

♦♦♦

»Zdaj pa spet bolj osebno: kakšen odnos imaš do predavanj, bolje do študentov?«

BOGOSLOVCI IN ISKANJE STIKA Z NOVIM

»Študentom poskušam ob njihovem iskanju stika z novim in orientacije ob novem pomagati. Teologije, ki bi bila »solidna«, a bi ne imela nobenega vitalnega stika z vsem, kar se je prav danes prebudilo v teološki zavesti, ne marajo. To odklanjanje je samo po sebi zdravo. Seveda bo ob njem vedno prihajalo tudi do ekscesov, do javljanja pravih anarhičnih teženj. A prav zato se mi zdi tako važno, da ima profesor res živ stik z vsem razvojem znotraj svoje stroke in more takó v

njej orientirati. Za bojem proti »novemu« se more skrivati komodnost, lenoba ali pa tudi jalovost duha, ki novega sploh začuti ne.«

»V svoji stroki, duhovni teologiji, si v marsičem oral ledino. V Rimu je to še dvakrat težko.«

»Ob koncilu in zaradi koncila je tudi na Gregorijanski univerzi z obravnavanjem nove tematike in z novimi pozicijami laže. Seminar o Teilhardu, ki sem ga vstavil v svoj letošnji program, so mi sicer črtali. A sem ga mogel dobro nadomestiti: s seminarjem o teologiji prostega časa. Za prihodnje leto sem prodrl z novim sistematičnim traktatom: »Svet v današnji teološki zavesti«, ki so ga vstavili v programe za doktorande iz teologije, za spiritualni in za socialni institut univerze.

Program, ki je v tisku, je tale:

I. Konkretna podoba današnjega sveta.

II. Osnovna teološka vprašanja: 1. Svet in teološka dejstva stvarjenja, greha, odrešenja, bodočega poveljanja. — 2. Povezanost reda stvarjenja z redom odrešenja. — 3. Agape kot središče krščanstva in svet. — 4. Cerkev in svet.

III. Posamezne sestavine sveta v svoji konkretni odprtosti za nadnaravo: 1. Strukture, drža, težnje modernega sveta. — 2. Delo, posebno tehnično. — 3. Prosti čas v svojih posameznih sestavinah: oddih, igra nasploh, šport, potovanje (Wandern), turizem, hobby, »do-it-yourself«, ukvarjati se (sprejemaje ali aktivno) z raznimi vrstami umetnosti, radio, televizija, film, gledališče, časopisje, kulturno samoizobraževanje (Bildung), zasebno strokovno samoizpopolnjevanje, kontemplativno brezdelje, praznik nasploh, nedelja, romanje.

IV. Svet kot znamenje nadnaravne resničnosti.«

»Za seminar prihodnjega leta sem izbral temo: »Teologija razvoja«. Krog bo proučeval, kaj se glede tega vedno važnejšega faktorja človeške eksistence (prim. tehniko, naravoslovje, teologijo...) dà ugotoviti iz nekaterih teoloških virov: za sv. pismo sem izbral kot predmet analize Kristusov nauk, za teološko tradicijo nauk svetega Tomaža Akvinca (ki je bil v svojem času več kot napreden), za današnjo teološko zavest pa spise Karla Rahnerja.«

IN PESMI?

»In pesmi?« Nasmehne se, kot da je čakal na vprašanje. Ne zastavljam mu ga prvič.

»Pesmi? Včasih kaj napišem. A to je novo obdobje. Ne več obdobje »Nove zemlje« in »Rdečega bivanja«. Ne da bi ne bilo kontinuitete. Saj gre tudi v novi liriki za izraz Absolutnega; a hkrati za prizadevnost od strani vsega, kar sva govorila: za razkrinkavanje nepristnega, za vstavljanje človeka v eno veliko življenje. A za kak adekvatnejši izraz bi potreboval več časa. Zdaj sem ves v znanosti.«

Ozrem se po stenah: »Pa slike?«

»Seveda bi si želel kaj novejšega; posebno kakšnih barvnih kompozicij, ki so izraz in znamenje in prevodnik DANAŠNJEGA estetskega izkustva.«

Ob misli na barvne kompozicije sem ga pozabil vprašati, kaj meni o novem jezuitskem generalu.

Rim, 24. maja 1965.

RAFKO VODEB

NEKAJ DNI PO AFRIKI

(14. NADALJEVANJE)

Hlevov jim ni treba postavljati, ker je živina leto in dan pod milim nebom. Pravih shramb za koruzo in fižol nisem videl, saj pridelek prav lahko shranijo v kočah.

Sreča za vso okolico je, kadar je na misijonu cerkev ali šola pretesna ali prestara in je treba zidati novo. V takem primeru pride vse, staro in mlado, na misijon. Res je, da so plače tam zelo nizke, vendar pa prav nič ne zaostajajo za onimi, ki jih nudi država pri javnih delih v mestu.

Misijonar mora spraviti skupaj ves gradbeni material, kar dosti stane, posebno v krajih, ki so daleč od cest. Načrt za cerkev ali šolo pripravi gradbenik, prijatelj misijona, zelo po ceni, večkrat celo zastonj. Vodstvo nad vsemi gradbenimi deli pa prevzamejo misijonski bratje, včasih tudi sami izdelajo načrte.

Misijonski bratje, tesarji, mizarji, ključavničarji, so zlata vredni ljudje in pravi blagoslov za misijone. S svojim skrbnim delom prihranijo veliko denarja. Vedno nadzorujejo delo, svetujejo in obenem s svojo potrpežljivostjo in vzornim življenjem nudijo domačinom dober zgled.

Domačini pa spravljajo skupaj kamenje in pesek, pomagajo pri zidanju in opravljajo pač dela, za katera ni potrebno posebno znanje.

Na misijonu pa ne gradijo vsako leto, ker pač ni denarnih sredstev. Težko pa je včasih to domačinom dopovedati. Prav na misijonu Marakabei — kraj leži kakih 2700 metrov visoko, — je župnik, kanadski misijonar, zgradil prav lepo in prostorno cerkev, posvečeno sv. Janezu Krstniku, moderno župnišče in dve veliki šoli. Duhovnik je več mesecev beračil v Kanadi, v svoji rojstni škofiji, in tako spravil skupaj denar. Gradbeni dela so trajala več let, vsi moški iz okolice so hodili na delo.

Na misijonu bi sicer bilo nujno potrebno postaviti še nov samostan za sestre in obrtno šolo. Kakor hitro bo skupaj potreben denar, bodo dela nadaljevali.

Možje in fantje pa prihajajo kar naprej na misijon in prosijo za delo. Pripravljeni bi bili ves dan delati za hrano in tobak in za nekaj kilogramov koruzne moke, saj otroci doma niti polente nimajo.

Prebrisan in srčno dober misijonar je res našel delo za brezposelne in poleg zgoraj navedenega jim še vsak dan malo plača.

V kraju namreč ni dobiti peska in ko so zidali cerkev in šolo, so hodili več kilometrov daleč s konji in tovrnjaki. Debelejšega peska ali gruščja, kakršen je potreben za dober beton, pa sploh ni dobiti.

kaj pravite vi?

ODGOVARJA LOJZE ŠKERL

GREH NAD NARODOM

Slišal sem pridigarja, ki je rekel, da naredi velik greh nad svojim narodom tisti Slovenec, ki ne pošilja svojih otrok v slovensko šolo. Ali to drži? Kl. Z.

Lahko je tako reči, težko pa je to dokazati.

PEKEL IN VICE

Znanost je dokazala, da ni pekla, nebes in ne Boga. Zakaj še vedno operirate s temi pojmi in ljudi strašite s peklom? K. I.

Katera znanost je to dokazala? Matematika, fizika, medicina ali katera druga? Kje in kdaj?

Ne strašimo nobenega. Če se pa kdo pekla boji, ni gotovo naša krivda, ampak njegova. Kdor ljubi Boga, sebe in svojega bližnjega, kakor je Kristus zaukazal, ne vidi v peklu strašilo, kvečjemu opozorilo in resen opomin.

Se pred malo leti se mnogi izobraženi niso ozirali na resnice posmrtnega življenja, a danes vedno bolj prihaja na površje vprašanje, kako da znanost ne more najti pravega odgovora za smrt. Če se ne motim, se misleci vedno bolj približujejo resnici, da s telesno smrtjo ne more biti vsega konec. In če ne: kaj je po smrti?

FANT IN PUNCA

Ali je prav, da ima fant punco? F. Al.

Vprašanje je, kakšna je punca in kakšen je fant, in čemu jo ima in v kakšen namen.

ZAKAJ NE VEČ O LITURGIJI?

Zakaj ne pišete več o liturgiji? Ljudje, ki so z veseljem sprejeli liturgično obnovo, so začeli popuščati. Kaj je temu vzrok? Kdaj bodo po naših cerkvah začeli s slovesnimi mašami v slovenščini?

B. a.

Zdi se mi, da smo precej pisali in na marsikatero liturgično novost in njen pomen prvi opozorili. Naj služi temu namenu tudi nekaj vrstic.

Če ljudje popuščajo, treba iskati vzrok v prepričanju, da je bilo z začetkom liturgične obnove vse zaključeno. Bil je to samo začetek težkega in odgovornega dela: za duhovnika, pevce, strežnike, cerkovnike, vernike itd. Kdor se tega ne zaveda, ne ve, da nas čaka še dolga pot preden bo liturgija postala tudi naša liturgija. Ali so se sploh povsod že zavedli, da je treba končno le začeti, če ne želimo, da nam bo vse zamrlo? Treba je ustvariti res nekaj našega in to naše uvrstiti v skupno liturgično bogastvo.

Po vseh cerkvah lahko imamo slovesne maše v slovenščini. Če jih morejo seveda peti. Kjer ni dobrih pevcev in dobrega vodstva, postane izvedba slovesne maše v slovenščini težko delo, da ne rečem nemogoče.

POSTNA POSTAVA

Ali je res, da se bo v postni postavi kaj spremenilo? Glede petka mislim.

D. R.

Prav gotovo. Znano je, da so bile ob koncu koncila razna posvetovanja glede posta in zdržka mesnih jedi.

Zatajevanje in odpoved ne bosta v Cerkvi nikoli odpravljena. Spremenila se bo le oblika. Poudarjena in svetovana bodo dobra dela, ki bodo zlasti v korist potrebnim in trpečim. Kupi »bištek«, a jo daj potrebnemu!

Dokler pa Cerkev ne spremeni dosedanje prakse, ostane pri starem. Z vsemi olajšavami seveda, ki jih predvideva cerkveni zakonik in nadaljnje uredbe od papeža Pija XII. dalje.

ODVEZA PRI SPOVEDI

Sla sem k spovedniku, a mi ni dal odveze; šla nato k drugemu, ta mi jo je pa dal. Kako je to mogoče? Od kdaj ta različna mera?

Spov. K.

Skesanemu grešniku se odveza mora dati. Zato bi bilo v Vašem primeru важно vedeti, zakaj Vam prvi spovednik ni hotel dati odveze, in zakaj Vam jo je drugi dal. Če ste šli od prvega k drugemu, ste šli verjetno z bolj skesanim »srcem«. Morda Vas je drugi spovednik znal bolje pripraviti na kesanje, trdni sklep in sprejem pokore. Dobra spoved zahteva priznanje svojih slabosti in je zato vedno, zelo težko, dejanje ponižnosti.

PREMALO POUJARJATE KRIVICE

Vse premalo poujarjate krivice, ki se nam godijo...

A. b.

Jaz bi bil zelo vesel, če bi mi kdo rekel, da vse premalo poujarjamo pravice, ki jih imamo. Kako naj se drugi zavedajo naših pravic in jih spoštujejo, ko jih pa sami niti ne poznamo in še manj upoštevamo?

Prav za misijonsko postajo se dviga gol hrib iz trdega črnega kamna, iz katerega je tudi nova cerkev. Misijonar je ugotovil, da bi bilo mogoče kamenje drobiti in pripraviti pesek doma. Misijonski brat se je nekoga dne lotil dela, da bi ugotovil, koliko peska more nadrobti moški v enem dnevu. Zvečer sta z misijonarjem ves pridelek zmerila in preračunala, koliko bi bilo mogoče plačati može, da ne bi bilo prevelike izgube.

Misijonar je potem ob priliki vso zadevo pojasnil možem in fantom. Ni jim pa bilo treba dosti razlagati, saj imajo tako popolno zaupanje v gospoda, kajti naslednji dan so že prišli na delo, vsak s svojim kladivom na rami. Dan za dnem prihajajo, kakor jim pač čas dopušča.

Da pa bi bili stroški za pridelavo peska nižji, si je misijonar pomagal še na drug način. Šolskim otrokom je naročil, da mora vsak v prostem času po učni uri v hrib in prinesiti delavcem po en kamen. Otroci prvih razredov si naložijo seveda le bolj lahke kose.

Mogoče bi mi vsega tega misijonar niti ne razložil, ako bi procesija otrok po hribu navzdol ne vzbudila moje radovednosti. Mimogrede sva pozdravila tudi može, ki so prav pridno mlatili po kamnih, da so drobci na vse strani leteli. Na velike kupe prav dobrega peska so bili delavci očitno ponosni. Misijonar pa je v šali dostavil: »Če bi namesto kupov peska imel par tisoč dolarjev, bi že lahko začel zidati. S samim peskom pa si ne morem dosti pomagati.« Zaupal pa mi je, da se prav res boji dneva, ko bo moral delavcev pojasniti, da je peska že dovolj.

Tu pa moram omeniti, da misijonarje vznemirja protiverska, predvsem lažniva komunistična propaganda, ki tudi v Basutolandu ni nič novega. Brezbožnemu komunizmu je požrtvovalno delo katoliških misijonarjev žulj na peti in posebno njihova človekoljubna dela poskušajo na vse načine oblatiti.

Prav nihče ne more zanikati, da ravno okolice misijonskih postaj gospodarsko boljše uspevajo kot pa poganski predeli dežele. Tega niti komunisti v vsej svoji slabi veri ne morejo prikriti, čeprav bi si v svoji zaslepljenosti niti za trenutek ne pomišljali vtopiti v žlici vode vse misijonarije in njihove ustanove. Kakor sem zgoraj omenil, večina misijonarjev napravi pač vse, kar je v njihovih močeh, da bi domačini prišli do koščka kruha v hudih časih.

»Poglejte katoliške misijonarje, kake šole in cerkve imajo! Lahko jim je izrabljati vašo revščino in nevednost! Vse je le delo vaših žuljavih rok!« Ne povedo pa hinavski hujskači ljudem, čeprav je komunistom to dobro znano, kako so ubogi misijonarji beračili cele mesece po Kanadi in po Združenih državah, da so spravili skupaj denar. Zavratni komunistični plačanci previdno zamolče resnico, da so k graditvi omenjenih sloopij pripomogli verni katoličani vsega sveta s svojimi, le še vse preskromnimi, prispevki za misijone. Dejstvo, da so ves denar za novo in lepo bolnišnico na misijonski postaji Roma zbrali nemški katoličani, spravi lažnive pokrovitelje socialnih reform večkrat v zadrego.

Komunizmu je za revščino ljudstva prav malo mar, kar je splošno znano. Le ko misijonar s svojimi revnimi dohodki kaj ukrene, da bi malo olajšal bedo ljudstva, ga komunisti poskušajo razkričati za izkoriščevalca revežev.

(Dalje)

ODSTAVKI...

BESEDIČENJE

Ce si zaposlen, ce si na primer uradnik, natakár, trgovski pomočnik, težak, profesor, suplent s sinom v italijanski šoli, bančnik itd., moraš zjutraj v službo in nimaš časa misliti na ničvrednost življenja. Drviš proti trolejbusu, ki se že premika, vpiješ najprej naj stopijo za korak naprej in ko si že noter, naj ne pritiskajo; če imaš fička ali kaj podobnega, se odpelješ z njim. Enako se ti dogaja če si na primer minister brez denarnice, vojaški ataše, podsekretar generalnega sekretariata za trgovino s tujino, predsednik komisije za naprednejšo tehnologijo delovnega postopka, član predsedniškega sveta, minister za mladino, zunanji sodelavec, to se pravi, če imaš poklic, ki je vsem nerazumljiv.

Ce pa imaš nestalen poklic kot je študentovski, je povsem drugače. Študent na primer zjutraj ne ve kam bi. Na univerzo, kjer so vedno isti obrazi pridnih deklet, bivših odličnjakinj, ki ne zamude nobene lekcije in poslušajo profesorjeva predavanja o religioznem in ljubezenskem problemu Tassevih junakov; naj bi študiral ko so izpiti še daleč; napisal radijsko oddajo; prevajal v italijanščino za tretjerazrednega milanskega založnika hrvatski roman, ker »slovenski ne zanima«; da bi učil sina obogatelega gradbenika, ki obiskuje pouk popoldne zaradi pomanjkanja učilnic in ki je len in nenadarjen (ljubim koga ali kaj in ne koga ali česa, amo aliquem in ne alicuius) — no, sin lahko počaka. Na univerzo pa ne gre, ne, ne gre, saj mu bo Bibi posodila zapiske predavanj. Tako ostaja vsako jutro brez cilja in to ga tlačí, mori in duši. Vedno pravi, da se mora zbuditi, da mora nekaj narediti, da so to najprimernejša leta, da mora premagati nevoljo in dolgočasje, da si mora poiskati ideale. Veste kaj manjka povojni generaciji? Manjkajo prav ideali! A njemu poleg idealov manjka še vse drugo. Je brez idealov, denarja, službe, izpitov, doma, prijateljev, volje, domovine. Samo matično državo ima. Da, treba je nekaj narediti, ker glej, napišeš pesem za prvi maj in se že proglašáš za pesnika in nastopaš zraven Kocbeka.

Tako razmišlja in je še vedno prepričan kot v mladih letih, da bo pričel z novim življenjem v ponedeljek, ker je danes že četrtek. Odhaja vsako jutro v eno in isto kavarno. Ta kavarna je lepa in stara, v njej so celo snemali film, ko so iskali stare kotičke Trsta. Stoli v njej so črni in obrobljeni z aluminijem zlate barve. Tudi srebrne pljuvalnike ima. Ljudje, ki hodijo v kavarne v jutranjih urah, so povsod enaki, saj so sami upokoјenci. On pride, vidi v kotu grozno starega inženirja in pomisli na drugega inženirja in si misli tudi ti boš tak; eden izmed natakárjev ga pozdravi, potegne iz žepa športni dnevnik in kot bi ne vedel, da naroča vedno isto zoprno kavarniško kavo vpraša: »Gospod?«. Gospod naroči kavo, natakár odide, zavpije »kavo«, napiše nekaj na listek in se nato ozre po dvorani, ali morda kdo izmed klientov kaj potrebuje, na primer kozarec vode. V tej kavarni z zlatimi obešalniki in zlatim stropom, ker strop in obešalniki so res te barve, s črnimi stoli in srebrnimi pljuvalniki, z marmornatimi mizami, ki so že umazane od časa in je marmor razpokan, je skoraj lepo. Po stolicah in mizah, na blagajni, nad osvetleno stekleno škatlo, na kateri piše »Coca-cola il miglior ristoro«, čepijo mačke, ki jih gospodinja tako ljubi. Na naslonjačih in neudobnih stoli pa sedijo klienti-upokoјenci, ki bero časopis od naslova do zadnje vrstice, kjer je ime odgovornega urednika. Tudi vdove so in gospodične, odcvetele razumljivo, baronice in vse imajo namazane ustnice in zobe, ter berejo revije in dnevnike z naočniki in povečevalnimi stekli kot stari inženir. Med njimi, ki so življenju že odslužili, pa on, ki mu še služi. Prebere naslove športnega dnevnika in ker bi bilo smešno samo misliti, da bo prišel na vrsto za dnevnik, doseže, da natakár prinese revijo, ki je že vsa strgana in je, posebno na mestih, kjer piše o problemih upokoјencev, vsa podčrtana in polna pripomb kot »delinquenti«, in »cornuti«, ter »governo....«. Prebere najprej pisma uredništvu ali odgovore urednika samemu sebi, preskoči politični članek, pripravi svojim očem lep užitek s celostranskimi slikami Fabiole, ki moli za sina; pisanje o bivšem italijanskem kralju njegovemu sinu, o švedskih princezinjah, o grški kraljici, ki jo v

Gorica, 16. jan. 1966. — V Katoliškem domu sta bili v istem dnevu dve glasbeno-plesni predstavi, ki ju je izvajala folklorna skupina »Francè Marolt« iz Ljubljane. Skupina, ki ima ime po zaslužnem in vnetem zbiralcu slovenskega folklornega gradiva, deluje pod okriljem ljubljanskega visokošolskega združenja »Akademik«. Mladi pevci in plesalci so gostovali že domala po vsej Evropi, med zadnjimi pa je bila turneja v Kaunasu (Litva). Lepote slovenske plesne folklore so ponesli celo v daljni Egipt. — Na sliki: Ples iz Reziye.

Londonu brcajo, o bodočem španskem kralju, prebere kdaj članek črne kronike in med Go, Esso, Cirio, Cynar, Omo in Marzotto hiti na zadnje strani, kjer se ustavi ob filmski ali gledališki kritiki. S tem je njegovega branja navadno konec. Kaj narediti s preostalim časom? Gledati upokojence s časopisom pod nosom, gledati starega mačka, tistega, ki čepi vedno na blagajni in se zdi, da bo zdaj zdaj klonil biološki potrebi? Dolgočasi se, razmišlja in ugotovi, da med upokojenci in ob pljuvalniku ni prostora za mladega fanta. V roke, ne v pljuvalnik je treba pljuniti, si pravi včasih, in gleda na prvi strani sliko astronava, narediti kaj za človeštvo!

Prav v tej kavarni se mu je porodila misel za roman. Napisati roman in dokazati, da lahko napiše človek tudi kaj praznega, če je bilo treba to dokazovati, da je roman lahko brez vsebine, brez zgodbe, da je zgodba, ki se veselo ali tragično konča, popolnoma odveč. Tudi sicer, kaj bi se mučil z iskanjem zgodbe! Danes se nihče več ne trudi: delavec, ki koplje na ulici jarek, ko je največ prometa in je turistična sezona na višku, zajame z lopato enkrat ali dvakrat v desetih minutah; med šefovo odsotnostjo, pravijo, da letijo po sobi letalčka iz papirja; novi socialistični človek, ki dela za skupnost in po učinku, se tudi večkrat, če le more, skrije pod klop ali za grm. V tem pogledu pa da je najslabše v kapitalističnih državah, pravi njegov stric, ki je priznan komunistični aktivist in ki ima mnogo funkcij, med drugim tudi to, da je ob nedeljah in praznikih za mežnarja. Tudi frater Martin, ki pobira darove za svoj samostan, se preveč ne trudi. Nasprotno, tu pa tam spije ponujeni kozarček in se tako vrača domov v pravem razpoloženju za petje večernih litanij. In tako dalje, da ne bo primerov preveč. Človek dela samo, ker je prisiljen, primoran. Naj mi ne pride na dan Mussolini z besedami, da delo plemeniti človeka ali pa Miha Marinko z delovnim ljudstvom! To je fraza. Človek sovraži delo. Čemu objokujemo raj, ki sta ga izgubila Adam in Eva (ali bolje, naj vrstni red izraža krivdo), Eva in Adam? Lepo bi bilo tekati bosí po zelenih travicah raja, grizti hruškico tu, lešnike tam in ne vedeti kaj je delo! Nesrečnica pa ti požre jabolko in še Adamu da, da moraš tako vstajati

ob šestih ali sedmih, hiteti, da ne zamudiš osmo, se vračati ob dvanajstih, misliti spet na štirinajsto in se vračati nekaj po devetnajsti; potem prepir z ženo, večerja in nato, — kam? Spat, da nisi zjutraj truden in zaspan. Delo? Oh groza! Človek je srečen v brezdelju, na dopustu, na počitnicah, pri zabavah. Ne bo se niti toliko trudil, da bi iskal zgodbo za svoj roman, partizansko zgodbo na primer kot je še vedno v modi v Sloveniji, ker so tam osvobodilno vojno bolj občutili kot mi tu pri morju, ali pa zgodbo, polno domotožja in predvojnega življenja kot pri naših bratih onstran morja, ki so lepo povezani in organizirani in ne pozabijo slovenščine, saj rečejo »odpri window, prosim! Njegov roman bo brez zgodbe, a v njem bo govoril o marsičem: Kako stopa v življenje zali mladenič, o sporu generacij, o čistih ljudeh, o svoji jokavi neboljlenosti, o večnem slovenskem provincializmu, o slovenskem filmu, ki se je ustavil pri Kekcu, o turističnih ustanovah, ki vabijo Nemce letovat tja, kjer so pred dvajsetimi leti klali naše očete, o poklicnih diletantskih gledališčih, o ostankih šovinističnega nacionalizma zamejskega Slovenca in o kolonializmu, pri katerem pa imajo Slovenci mirno vest. O vsem tem pa bo govoril lepo, prijazno, ker so te stvari preobsežne in jim človek ni kos. Lepo bo moral govoriti tudi o prejšnjem papežu Janezu XXIII., ki so ga vsi imeli radi in ki da je bil komunist, lepo tudi o Beličiču, ki da gre tudi na levo, saj piše v Gospodarstvu med radičem in perutnino. Resnejših stvari pa se ne bo dotaknil. Stvari kot so Združeni narodi, Ciril-Metodijsko društvo katoliških duhovnikov, atomska oborožitev, atomska razorožitev, o vsem tem bo raje molčal, saj so to stvari, ki mu nikoli niso bile jasne. Atomska bomba na primer, kakšna je? Velika kot pomaranče, kot buče, ki jih v poletnih mesecih prodajajo ob kanalu, kjer stojijo barake in cvete v njih trgovina z Jugoslavijo, ali je morda kot žoga, kot mina, kot ravnateljeva gospa? Pokazati bi morali enkrat to bombo, pokazati in zagroziti: Bodite mirni, če ne...! In tako bi se človek prestrašil, pomislil na tisti dim, ki je kot goba in delal za mednarodno sožitje.

A ne, o tem ne bo pisal.

Se en prizor z gostovanja folklornega ansambla »F. Marolt« v Gorici: Belokranjski ples. — Predstava, ob kateri je uživalo slovensko oko in srce, je imela še to prednost, da je obsegala izključno slovenske ljudske ples. Tako se je nudila gledalcu redka prilžnost, da je v zgoščeni obliki dobil dokaj popolno podobo o tem, kako presenetljivo pestra in bogata je plesno-folklorna tradicija Slovenije.

GLASBA POVE, ČESAR BESEDA NE MORE

9. januarja je bil v cerkvi sv. Antona Novega koncert božičnih pesmi, ki ga organizira zadnja leta Zveza cerkvenih pevskih zborov. Pred koncertom je govoril g. Stanko govor, ki ga objavljamo. Petje je vodil dr. Humbert Mamolo.

In v hipu je bila pri angelu množica nebeške vojske, ki so Boga hvalili in govorili: slava Bogu na višavah in na zemlji mir ljudem, ki so blage boljše. Tako nam pove evangelij božične polnočne svete maše. Verjetno je prav to evangelijsko sporočilo dalo prvo vzpodbudo za božično pesem. Leto za letom se vrača ta pesem in vedno znova prevzame. Med stare se vpletajo nove. TUDI NAS KONCERT nam bo to pokazal. Pa saj ne more biti drugače. Spomin na rojstvo božjega Sina je za človeštvo tako pomembno, da vsaka generacija išče novih oblik, kako bi se Bogu zahvaljevala za to izredno milost in kako bi božje Dete primerno proslavila.

Bogoslužje brez petja si skoro ne moremo misliti. Petje je dar božji, zato moramo tudi s petjem slaviti Boga.

GLASBA NAM POVE TO, česar nam beseda ne more posredovati. Vzbuja v srcu hrepenenje po večnem, sega v tisto področje človeškega srca, kjer je vsaka znanost brez moči. Ob poslušanju magnifikata v božični noči v pariški katedrali je velik mislec Paul Claudel našel vero. Eden izmed iznajditeljev atomske bombe, OPPENHEIMER, pravi, da je več resnice v Bachovi glasbi, kot v vseh laboratorijih po svetu. Glasba se more spremeniti v dragoceno pomoč molitvi, pomaga nam vstopiti v svetlo noč vere. Prav zato najdemo v vsakem bogoslužju tudi petje in glasbo, pa naj si bo to v krščanstvu ali v primitivnih verstvih.

Ko je kralj David urejal službo božjo, je med drugim zbral 4000 pevcev, ki so se vrstili pri bogoslužju in ob spremljavi citer in harf peli svete pesmi.

David in drugi od Boga navdihnjeni pevci so zložili psalme, ki so jih potem prepevali in z njimi izražali Bogu svoja čustva hvaležnosti, kesanja prošnje in slave. Cerkev jih danes bogato uporablja v svojem bogoslužju.

Vse judovsko bogoslužje in tudi privatno božje češčenje je bilo prepleteno s petjem. Točno je bilo določeno kakšne pesmi so se pele ob raznih prilikah. Posebno psalme so peli, ko so po mogočnem stopnišču prihajali v tempelj. Evangelij nam pove, da je Jezus z apostoli po zadnji večerji zapel zahvalno pesem. Gotovo je Jezus z Judi v shodnicah, kjer so se ob sobotah zbirali k bogoslužju tudi pel.

Cerkev je ostala zvesta svojemu Ustanovitelju in je ohranila petje v bogoslužju. Sveti Pavel naroča prvim kristjanom: Pojte Gospodu in ga slavite v svojih srcih. In še: S psalmi, slavospeli in duhovnimi pesmimi hvaležno prepevajte Bogu.

Kaj pomeni za Cerkev petje in glasba sploh, je lepo povzel sveti oče, ko je pretekli torek (4.1.1966) sprejel

člane nemške državne opere iz Berlina. Dejal jim je: »v aše življenje je v službi glasbe. Kot ustvarjajoči umetniki doživljate vedno znova, da se umetnik, čim večja je njegova umetnina, tem ponižneje bliža k Stvarniku.

V zgodovini krščanstva sta vera in glasba v najtesnejši zvezi. Cerkev potrebuje umetnike in med njimi vas, glasbenike, da podaja ljudem Kristusovo blagovest tudi v jeziku umetnosti.

Ljudska nabožna pesem, ki je vedno plemenitila človeška srca, je že zgodaj po himnah in drugih spevih vstopila v bogoslužje. Ali se ne nadaljuje zveza med vero in glasbo v nesmrtnih nabožnih melodijah genialnih skladateljev kot n. pr. Bacha, Brucknerja, Händla, Mozarta in Beethovna?

Mnogi glasbeni umetniki tudi v sedanjem času stavijo svoje zmožnosti v službo nabožne glasbe, da tako pomagajo pri širjenju Kristusovega evangelija. Stavite jih tudi vi! Svet, v katerem živimo, potrebuje luči, da se ne zgubi v negotovosti in dvomih. Saj je znano, da lepota in resnica vzbujata v človeškem srcu občudovanje in v tem je začetek božjega češčenja. Iz občudovanja pa zraste tudi češčenje in zahvala tistemu, ki je vse ustvaril. Tako sveti oče.

Iste misli najdemo v poslanici umetnikom ob sklepu koncila. Ta poziv je v prvi vrsti namenjen glasbenikom, saj je v liturgični konstituciji rečeno, da je za Cerkev glasba vzvišena nad drugimi izrazi umetnosti.

Kot vemo, je koncil pri cerkvenem petju napravil pravo revolucijo. Vpeljal je v bogoslužje narodni jezik. Dokler je v bogoslužju prevladovala latinščina, je bilo ljudstvo potisnjeno v stran. Latinščine ni razumelo, zato ni moglo sodelovati. Nastali so pevski zbori, ki so pri bogoslužju prepevali latinske maše, prisotni verniki pa so bili le poslušavci. Koncil je s svojo odločitvijo podprl pregrado, ki je bila med verniki, duhovniki in pevskim zborom.

Nekateri so se teh sprememb ustrašili in vendar je vsaka bojazen odveč. Cerkev bo ohranila iz preteklosti vse, kar zasluži, da se ohrani. Saj v 114. členu liturgične konstitucije naroča: Zaklad cerkvene glasbe je treba ohranjati in gojiti z največjo skrbnostjo. — Želi pa, da so tudi verniki pritegnjeni k sodelovanju. To naroča z besedami: Škofje in dušni pastirji naj vneta skrbijo, da bi pri vsakem petem svetem opravilu celotno občestvo vernikov moglo uveljaviti sebi primerno dejavnost-sodelovanje.

V členu 121 prosi: Glasbeniki naj ustvarjajo skladbe, ki bodo imele značaj prave cerkvene glasbe in jih bodo mogli izvajati ne le večji zbori, ampak bodo dostopne

tudi manjšim ter bodo dajale primerno mesto sodelovanju vernega ljudstva.

Kot vidimo iz povedanega, ne gre za tekmovanje med ljudskim in zborovskim petjem ampak za sodelovanje. Zbori bodo vedno ohranili svojo veljavo. Dosedanje skušnje z obnovljeno liturgijo kažejo, da bo njih važnost celo narasla. Smo v času iskanja novih oblik. Seveda ne more biti vse takoj popolno. Vsaka reforma se mora izvajati postopoma. Koncil nam je dal velike možnosti. Slovenci moramo izrabiti velike prednosti, ki smo jih glede petja prejeli od Stvarnika.

Verniki in duhovniki smo hvaležni pevskim zborom

za pomoč, ki jo nudite pri bogoslužju. Prosimo vas, z veseljem gojite zborni petje, a nudite svojo oporo tudi pri razvoju ljudskega petja. Vaši glasovi naj vodijo tudi ljudsko petje.

Mislím, da lahko zaključim to razmišljanje ob letošnjem koncertu božičnih pesmi zopet z besedami svetega očeta članom nemške opere. Ko jim je razložil, kako petje in glasba blagodejno vplivata na človeško srce, kako ga bližata veri, jim je dejal:

Mislíte na to in ostaníte zvesti svojemu poklicu. Ostaníte zvesti tudi odgovornosti, ki vam jo vaš poklic nalaga!

RAZGOVOR Z DR. HUMBERTOM MAMOLOM

Koncert je dirigiral dr. Mamolo. Prosili smo ga za razgovor:

To ni bil prvi koncert, ki ga prireja Zveza cerkvenih pevskih zborov?

V sredini mesta drugič; prejšnja leta pa so bili podobni nastopi po drugih mestnih cerkvah in na podeželju.

Koliko zborov je sodelovalo?

Včlanjenih zborov je 23. Bili so seveda vsi povabljeni k sodelovanju. Najbolje so se odzvali prav tisti zbori, ki so najbolj oddaljeni od mesta: kakor npr. zbor iz Mačkovelj, Bazovice, Ricmanj, Opčin, Proseka in Kontovela ter posamezni pevci iz Boršta, Slivnega, Praprota in Nabrežine. Njim gre iskrena pohvala.

Pri letošnjem nastopu so, poleg omenjenih skupin, sodelovali tudi nekateri pevske zbori iz mesta: pevske zbor iz Rojana, Sv. Vincencija, pevske zbor Salezijancev in nekateri po-

samezni člani drugih pevske zborov. Obžalovati pa smo morali popolno odsotnost nekaterih pevske zborov, predvsem iz mesta.

V toliko se mi zdi važno poudariti požrtvovalnost vseh nastopajočih v kolikor mislim, da je treba prav v idealizmu iskati neusahljivost našega manjšinskega delovanja in obstoja sploh.

Kakšen cilj imajo vaši nastopi?

Rekel bi, da imajo podobni nastopi več namenov, ki po mojem mnenju v zadnjih zaključkih težijo za iskanjem lepote.

Najbrže je zelo težko pripraviti toliko pevcev in iz tako različnih krajev za koncert.

Dotaknili ste se kočljivega vprašanja.

Res, težave so velike tako zaradi časa kakor tudi zaradi razdalje. Kljub

temu pa moram pohvaliti vse pevce, ki so se udeležili božičnega nastopa, da so točno in marljivo prihajali na vaje in na njih vztrajali dve uri in več. Naši pepovodje so sicer že prej imeli note, da so lahko vadili pevce, vendar so tri skupne vaje gotovo malo za tak nastop.

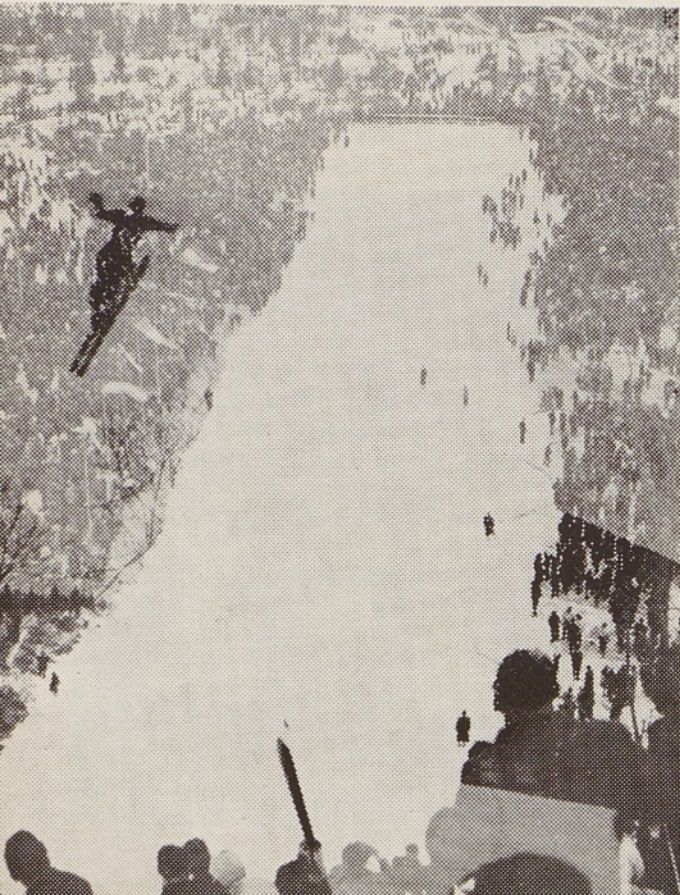
Koncert je obsegal največ umetne pesmi.

Zadnji koncert je obsegal pretežno umetne pesmi, če izvemem splošno znano »Sveto noč« in deloma tudi »Raduj, človek moj«.

Letos smo želeli dati tako fizionomijo nastopu, v bodoče nam bodo izkušnje pokazale kaj je boljše.

Kako ste zadovoljni z uspehom?

Poslušavci so bili kakor sem slišal, zadovoljni z izvajanjem, jaz pa bi si želel, da bi bil koncert še dovršenejši.

Skakalnica v Planici. Vsako leto prihite na to slovensko skakalnico smučanja od blizu in daleč. Tudi letos bodo tu velike mednarodne tekme.

KNJIGE

BOGOSLOVNI VESTNIK

Po dvajsetih letih je začel v Ljubljani izhajati Bogoslovni vestnik, ki ga je med leti 1921 — 1944 izdajala ljubljanska Bogoslovna Akademija. Novi Bogoslovni vestnik pa izdaja Teološka fakulteta v Ljubljani. Prvi zvezek novega Bogoslovnega vestnika obsega 1—2 številko XXV. letnika. Uvod v novi letnik je napisal veliki kancler fakultete, ljubljanski nadškof dr. Jože Pogačnik. Slede zaglavja razprav, dela fakultetnih profesorjev, ki vsak iz svojega področja objavlja jo tehtne razprave, ki zanimajo ne le teologe, temveč tudi laike. Razpravam slede zaglavja posvečena aktualnostim, nato pa še poročila in ocene. Dotiskan je že tudi novi zvezek.

MEDDOBJE

MEDDOBJE 1-3 leto IX. Slovenska kulturna akcija v Buenos Airesu je izdala prvi snopič IX. letnika v trojni številki. Razprave objavljajo: Alojzij Gerzinič: Inteligenca in družba, Vinko Brumen: Filozof France Veber in pa nadaljevanje razprave, posvečene Janezu Ev. Kreku »O politiki in politikih«, Ruda Jurčec pa objavlja odlomek »Post scriptum«. Pesmi so prispevali Karel Mauser, Milena Soukal in France Papež. V zaglavju Čas na tribuni se oglašajo Zorko Simčič, J. V. (Jože Velikonja) in Marko Kremžar. Marijan Marolt ocenjuje hrvatsko knjigo »Pot k Meštroviću«, Martin Jevnikar pa objavlja sestavek Slovenske knjiga v letu 1964, v katerem pokaže letno knjižno žetev. Ko človek prebira Meddobje odkriva marsikaj novega iz naše kulturne in politične preteklosti, odpirajo se nam horizonti na oddaljene celine, odkrivamo kako in kaj mislijo naši znanci, kaj so se naučili v svetu in v čem so ostali pri starem. V nekaterih primerih je le opaziti preveč statičnosti in zagledanosti v nepopustljivost in nepravilnost na kakršenkoli dialog. Kar pa je vsem sodelavcem v priznanje, je velika navezanost na slovenstvo, da kljub pomanjkanju virov razglablja o vprašanjih, o katerih niso doma dobivali odgovorov, čeprav je bilo na razpolago na pretek virov in literature.

MOHORJEVKE

Goriška Mohorjeva družba je za leto 1966 pripravila Slovincem tri knjige. Koledar za leto 1966, povest Zore Saksida Mami in Janežičeva razmišljanja Radost življenja. O knjigah bomo še več pisali.

JADRANSKI KOLEDAR

za leto 1966 prinaša pregled življenja zamejskih Slovencev v Italiji.

TRINKOV KOLEDAR

bo izšel v kratkem.

POT V PLANINE

V planinski svet pa nas vodi nova knjiga dr. Rafka Dolharja Pot v planine, ki je lep doprinos k našemu planinskemu slovstvu. Krasijo jo lepi gorski posnetki.

LEV DETELA: »JUNAŠTVA SLAMNATEGA KRPANA«

Pri sodobni knjigi v Trstu je izšla nova knjiga Leva Detele in sicer lirčna groteska v dialogu z naslovom »Junaštva slamnatega Krpana«. Naši

bravci poznajo Detelov slog, saj je objavljajal v naši reviji svojo prvo dramo »Graščina«. Tudi v najnovejšem delu ostaja zvest svoji literarni poti, le da se mu bolj in bolj kristalizira tista misel in tisti poudarek, ki ga nosi v svoji globini in nas v svoji resnicoljubnosti, predanosti svobodi, odporu do vsakega nasilja vedno znova prevzema in nam zablesti v tolikih inaičah.

Za »eksistencialno analizo se pri Deteli skriva obtožba proti tiraniji in nečlovečnosti, a tudi spreten napad na slovenske nacionalne mite, ki lahko postanejo stereotipno strašilo«, kot pravi izdajatelj knjižne zbirke na ovojnicah knjige.

Levu Detelu čestitamo k njegovemu pogumu, s katerim neutrudno snuje nova dela. Z njimi prinaša novo zvrst v sodobni slovenski književnosti.

RADIO

RADIJSKA POROČILA

Nekdo nas je opozoril, da v zadnjem članku, ko se zavzema za lokalna poročila, ni dopisnik pravilno zapisal, kdaj so sploh poročila na postaji. Pozna čas oddaj, ponavlja pa, da mu je žal, da niso dodana krajevna poročila vsaki oddaji poročil. Razen tega bi si želel, da bi tudi v tistem času, ko je razmah med eno oddajo poročil in drugo dolg, za trenutek prekinili spored in v nekaj besedah poročali o kakem dogodku. Opazili smo, da je napovedovalec prejel zadnjič sredi branja obvestilo: »Pravkar smo prejeli vest, da je predsednik Aldo Moro podal ostavko svoje vlade...« Takoj smo bili obveščeni. Mislimo, da bi bila postaja še bolj aktualna, če bi na podoben način stalno obveščala poslušavce s kratkimi novicami o važnih dogodkih v krajevnem in svetovnem merilu.

Aci, Trst

NAGRAJENE NOVELE V ODDAJAH

Z velikim zanimanjem pričakujejo poslušavci vsako novelo, ki je bila nagrajena. Zdaj se jih je zvrstilo že lepo število. Tako šele poslušavec dobi pravo sliko o njih. Po motiviki in formi so zelo različne. Žal nam je, da jih ne slišimo morda v kakem hitrejšem zaporedju.

RADIO ZA SOLE

Oddaja »Radio za šole«, tako za ljudske kot za enotno srednjo šolo, je vzbudila veliko zanimanje. Kolikor smo slišali, jo nestrano pričakujejo povsod. Ni to le oddih, ampak so od-

daje res dobro in skrbno pripravljene.

Razen tega opažamo, da se je zanimanje učencev za radijsko postajo preneslo od šolskih ur na celotni dnevni spored.

Solnik

BOŽIČNI SPORED

Kakor nas marsikaj v sporedu radijske postaje ogreje in navduši in moramo v marsičem izreči urednikom in sodelavcem veliko priznanje, nas je pa božični spored razočaral. Letos je našel naravnost mačehovski delez in mislim, da še nikdar, od kar deluje postaja, ni bil tako boren. Že tedaj, ko nastopi mrak, je v naših domovih prazničnost in človek neka čaka ta večer takoj zvonove in božične melodije. Poslušali bi jih radi kar naprej. V tem oziru je bilo druga leta mnogo bolje in upamo, da ne bo postaja zamudila več edinstvene prilike, ki jo ima ta svobodna slovenska postaja in nobena druga.

I. T. Tomaj

ALI SE RES SPLAČA

Mnoge oddaje so izvrstno napisane. Človek se včasih sprašuje, kje so avtorji dobili vire in kako so našli toliko iznajdljivosti. Zelo pogosto pa nas neprijetno dirne, da morajo ogromno stvari prebrati kar napovedovanci. Napovedovanci so pač poklicani za svojo nalogo in ne morda za verze. Prepričan sem, da bi italijanski ravnatelj onemel, če bi nekdo bral Danteja na italijanski radijski postaji tako kot včasih berejo na naši Prešerna. Dobro, da ravnatelj takih recitacij ne slišijo in ne razumejo. Poslušavec si misli: »Ali se res splača dobro napisane oddaje pokvariti zaradi nekaj sto lir?« A. Ž., Rojan

Ugledni švicarski tednik »Die Weltwoche« je prinesel v svoji številki 1669 članek pod naslovom »Die Jugoslawen und der dreiunddresigste PEN-Kongress« (Jugoslovani in 33. PEN-kongres). Napisal ga je znani slovenski pisatelj in esejist Lev Detela. V njem opozarja pisec na dejstvo, da je PEN-kongres na Bledu sicer obsodil zatiranje španskih in portugalskih literatov po tamkajšnjih oblasteh, ni se pa skoraj nič ukvarjal s položajem pisateljev v komunističnih državah, ki je pogosto zelo težak. Med primeri zatiranja nekonformističnih pisateljev v komunističnih državah navaja Detela tudi primer pisatelja Mihajlova. Nato obširneje prikazuje primer mladega slovenskega pisatelja Jožeta Pučnika, nekdanjega asistenta na ljubljanski univerzi; zaradi njegovih prispevkov sta bili prepovedani že dve reviji in sicer »Revija 57«, ker je objavila njegov članek »Naša resničnost in naše iluzije«, in »Perspektive«, ker so prinesle njegovo razpravo o stanju jugoslovanskega poljedelstva in je obsodil v njej razredobojno stališče do kmeta, kar izpodkopuje njegovo eksistenco, namesto da bi mu pomagali, da bi dvignil svojo poljedelsko proizvodnjo, kajti le tako bi bilo mogoče rešiti krizo jugoslovanskega poljedelstva. V nekem drugem članku v 35. številki »Perspektiv« je napadel Pučnik politično birokracijo in zapisal, da bi bilo potrebno vse življenje v Jugoslaviji prenoviti in demokratizirati. Zaradi teh dveh člankov je moral Pučnik nazaj v ječo. V zvezi s tem omenja Lev Detela tudi primer mladega pesnika Salamuna. Piše tudi o kulturni stavki oziroma kulturnem molku, ki so ga oklicali pisatelji, ki so se zbirali okrog »Perspektiv«, in k:

traja še danes. Detela pravi, da je večina slovenskih pisateljev solidarna s temi mladimi literati, četudi se sama ne udeležuje kulturnega molka. Iz tega razloga so bili izločeni iz redakcijskega kolegija revije »Sodobnost« vsi stari uredniki, s čimer so bili odrinjeni tudi vsi prejšnji sodelavci in revija je dobila — kot pravi Detela — čez noč izrazito dogmatičen, oficilen in nezanimiv obraz.

Nato govori o Edvardu Kocbeku in o odnosu komunističnih oblasti do njega, pri čemer hkrati opozori na dejstvo, da bodo Kocbekove pesmi izšle v doglednem času v nemškem prevodu. Na kratko prikaže njegove literarne stvaritve in proces njegovega prehajanja v nasprotje s komunisti.

Na koncu poudari Lev Detela, da ni bil navzoč na P-kongresu na Bledu noben pomemben slovenski pisatelj: ne Kocbek ne nihče iz kroga prepovedanih »Perspektiv«, kaj šele kak slovenski pisatelj iz emigracije. Na kongresu so bili navzoči samo oficilni jugoslovanski pisatelji in tisti konformisti, kot jih je mogoče najti pri vsakem narodu. Tako zaključuje Lev Detela svoj informativni članek.

Violinist: Dejan Bravničar

DRUŠTVO SLOVENSКИH IZOBRAZENECV

ima vsako sredo od 18. do 21. čajanko v prostorih v ulici Donizetti 3. Na te večere so vabljeni vsi slovenski izobraženci, saj je društvo prepričano, da so nam medsebojna srečanja potrebna v našem mestu in je lepo izmenjati misli. Dosedanji večeri so bili prav lepi, neprisliljeni in domači. Vsak slovenski izobraženec je dobrodošel.

L. G.

Letošnja prva številka verskega lista »Družina«, ki izhaja v Ljubljani, — po obsegu in vsebini bogatejša — prinaša na prvi strani novoletne poslanice vseh treh slovenskih škofov, ljubljanskega, mariborskega in koprškega. Na notranjih straneh pa je najti več zelo zanimivih člankov. Tak je bil na primer intervju z ljubljanskim nadškofom »Izseljenci in domovina«, iz katerega izvemo, da tožijo slovenski izseljeniški duhovniki nad pomanjkanjem narodne zavesti predvsem pri tistih naših izseljencih, ki prihajajo v tujino zadnja leta. Ti se zelo hitro izgubljajo. Na splošno pa, odgovarja nadškof Pogačnik, prinaša od vsepovsod najlepše vtise, tako iz Anglije kakor iz Francije in od drugod. Svojim ljudem v domovini priporoča, naj ne pozabijo na svoje, naj jih ne brišejo iz svojega spomina in naj jim čimbolj pogosto pišejo ter ostanejo z njimi v stiku.

Zelo zanimiv je tudi članek »Mesto, ki išče dušo«. To je reportaža iz Kopra, mesta, ki je pred kratkim postalo sedež tretje slovenske škofije. Iz članka izvemo, kako se je Koper spremenil v letih 1955-65 po svoji zunanji podobi, po svojih ljudeh, in kako še vedno spreminja tudi svojo notranjo fiziognomijo, kako »išče svojo dušo«.

Vsebinsko bogatijo še drugi članki, poročila, reportaže, kratke razprave in novice.

GLASBA

GLASBENA MATICA V TRSTU
bo priredila v nedeljo 6. februarja
1966 ob 17. uri v Kulturnem domu
v Trstu

KONCERT ORKESTRA GLASBENE MATICE

s sodelovanjem violinista
Dejana Bravničarja
Dirigent: Oskar Kjuder

Spored je naslednji:

Vrabc: Fughetta za godalni orkester
Borodin: Skica iz srednjeazijske stepe
Bruch: Koncert za violino in orkester v g-molu

Schubert: Simfonija v h-molu —
»Nedokončana«

Dvorak: Slovanski ples št. 8

Vstopnice bodo na razpolago od 3. februarja dalje v Tržaški knjigarni - ul. sv. Frančiška 20, tel. 61792 ter eno uro pred pričetkom pri blagajni Kulturnega doma.

GLEDALIŠČE

LUKEŠEV RECITAL

SLOVENSKO GLEDALIŠČE je uvedlo z letošnjo sezono tudi recitale v mali dvorani Kulturnega doma. Prvega je naštudiral Jožko Lukeš po izboru iz Shakespearjevih del in v režiji Branka Gombača.

V enourni recitaciji je Lukeš dovršeno podal prerez skozi Shakespearejevo poezijo in posamezne monologe iz različnih njegovih dram. Zdi se, da bi v dramskih monologih mogel doseči večji učinek kot v recitativu poezije same. To je bilo opaziti tudi na prireditvi.

Lukeš je pokazal izreden spomin in posluš za melodijo besede in je s svojim nastopom pripravil lep kulturni večer. Bojimo pa se, da je ogrel le bolj izbrano občinstvo. Bati se je tudi, da bo v eni sezoni kar preveč recitalov s samimi domačimi igralci. Kaže pa z njimi gledališče skrbnost za dvig kulturne ravni.

L. G.

MLADIKA NIMA VIZUMA

Naročnik »Mladike« iz Ljubljane se pritožuje, da ne dobiva »Mladike« po redni poti, temveč le po ovinkih. V ljubljanskih kioskih je polno najrazličnejših italijanskih revij, tudi takih, ki ne pišejo ravno najlepše o Jugoslaviji, a imajo prost vstop brez vizuma.

»Mladika«, slovenska revija, pa ne more preko bloka.

O. P. Ljubljana

Ne vemo, kje ji vizuma ne izstavi. Verjetno v Trstu, saj ja niti tu, ko prihaja dejansko v vsako slovenske domove v mestu, niti tu je Primorski, Gospodarstvo, Delo, Matjur itd. ne omenjajo, da izhaja. Se manj najbrže žele, da bi vedeli zanjo v matični državi.

Vendar upamo, da bo po obisku ministrskega predsednika Mora v Jugoslaviji in po dogovoru, da bo prišlo še do večje izmenjave časopisov in revij, vsčeta tudi Mladika med tisk, ki bo imel vizum. Pogosto smo tudi videli, da na kulturno in prosvetno delo v matični državi zadnji čas gledajo mnogo širše kot pa idejni nasprotniki »Mladike« v Trstu.

ŠE VEDNO OPCINE

Spoštovani g. urednik,

dovolite nam, da podamo nekaj pojasnil k vprašanju, ki ga je Mladici Openc postavil o takoiimenovani skupni mladini. Tako iz vprašanja kakor iz odgovora se namreč opazi, da pisec openskih razmer točno ne pozna. Posebno v odgovoru se ta občutek kar sam od sebe vsili. Če je danes na Opčinah kulturno-prosvetno delovanje precej mrtvo, je treba iskati krivdo za to tudi v razmerah iz polpretekle dobe in v trenjih, ki so naše ljudi med seboj odtujila. Zato je najprej zmotna trditev, da je treba na Opčinah le oživiti obstoječa društva, kajti ta društva nosijo iz preteklosti pečat določene stranke. Tudi Kulturni klub, ki je deloval z zelo omejenim številom članov in imel edino skrb za dramske in kvečjem družabne prireditve, ne bi mogel tega problema rešiti, saj večina Opencev zanj sploh ni vedela.

Zato je openska mladina sklenila, da bo sama z združenimi pomočmi poživila svojo vas. Sklenila je, da ustanovi samostojno in enotno organizacijo z raznimi odseki, ki bo kar se da redno in koristno delovala. Zato so netočna poročila o nekakšnih sporadičnih zbiranjih ob raznih prilikah, ker so te prilike bile le javni nastopi organizacije, ki ima neko notranje življenje, čeprav je šele v zametku. Lahko bo pa kdo pripomnil, da ni nikoli prišlo do rednega delovanja organizacije. Poleg gmotnih težav (nobene zastave ne nosimo in nihče nam ne pošilja

denarnih nakazil) je tu še drug problem: društvo nima lastnih prostorov in je vezano izključno na dvorano Prosvetnega doma, ki pa je v zimskih mesecih prava ledenica in ne glede na to neprimerna za predavanja. Kljub temu pa bomo poskusili s predavanji in drugimi prireditvami in upajmo, da bo naše prizadevanje opogumilo vaščane, da se bodo teh prireditev udeležili. Vsekakor pa o tem ne mislimo nikomur metati polena pod noge, ampak le v svojih močeh pomagati k rasti in razvoju naše narodne manjšine.

Člani M. K. O.

»Pojasnilo«, ki so ga poslali člani M.K.O. (verjetno le odbor), smo radi priobčili, da si po našem mnenju ne pojasni kaj bistvenega. Dopis trdi, da niti Mladici Openc, niti urednikov odgovor ne pozna openskih razmer. Po dopisu, ki smo ga prejeli in objavili, bi lahko isto rekli o tistih, ki so dopis poslali.

Izročili smo dopis M.K.O. Mlademu opencu in ta odgovarja:

Pravite, da društva, ki so delovala v preteklosti, danes ne veljajo nič in da ne morejo več poživiti svojega delovanja. To bo pokazal čas. Mi bi opozorili le na eno: po Vašem je Kulturni klub »deloval z zelo omejenim številom članov in imel edino skrb za dramske in kvečjem družabne prireditve, ne da bi mogel tega problema (!), rešiti, saj večina Opencev zanj sploh ni vedela.« Zato, da je »openska mladina sklenila, da bo sama z združenimi pomočmi (najbrže močmi, op. ured.) poživila svojo vas«.

Da se razumemo: že zadnjič smo želeli vso srečo pri tem delu. Opozoriti pa moramo, da v tem primeru M. K. O. openskih razmer ne pozna, ko govori o mladini, ki deluje pod nazivom Kulturni klub, ker govori o preteklosti. Ta krog še deluje in želi delovati dalje. Naštudiral je Timmermansovo dramo »Župnik iz cvetočega vinograda«. V njej sodeluje sedem Opencev, pomagajo pa pri igri še trije študentje iz mesta. Do zdaj so igrali trikrat in bodo še nekajkrat. Žal, samo na Opčinah ne, ker niso imeli primerne dvorane. Vendar ta skupina ne misli samo na dramske prireditve, saj bi lahko pojasnila blagajničarka Kluba, ki je zdaj tajnica Vašega društva, da je imel klub več prosvetnih večerov s filmskimi in skioptičnimi slikami, s sodelovanjem pevcev in glasbenih skupin in z gledališkimi prireditvami. Prav tako bi lahko pojasnila, da je obiskalo te prireditve po 150, 200 in več ljudi. Izletov se je udeležilo navadno lepo število openske mladine, posebno takrat, ko je bil izlet samo Opencev. Tudi na skupne mladinske izlete je prišlo navadno precej openske mladine. Prireditve je imela ta skupina tudi v Bazovici, v Borštu, v Števerjanu na Goriškem in drugod. Torej je za to delo le kdo kaj vedel.

Saj ni bilo treba nikdar tožiti hvala Bogu, da ni bilo gledavcev in poslušavcev.

Pa ni naš namen, da bi peli slavo delu, ki ga je Klub opravil. Le potrebno je, da pojasnimo, ker ne pustimo, da bi kdo to delo naravnost tajil. In tudi zato, ker dopis govori o poznanju in nepoznanju openskih razmer.

Dopis pravi tudi: »Zato so netočna poročila o nekakšnih sporadičnih zbiranjih...« V tem očitno M.K.O. niso razumeli dopisa v reviji. Saj že s tem, ko govore o delovanju mladine tudi izven M.K.O. priznavajo, da so sporadična zbiranja. Dopisniki pravijo, da ne nosijo zastave in da ne dobivajo denarne podpore. Klub ne tajni in ne skriva, da spada v širok krog Slovenske prosvete, kjer so včlanjene kulturne in prosvetne organizacije katoličanov na Tržaškem. Tega ga ni sram in vsakdo za to ve. A zaradi tega tudi Klub ne dobiva nobene podpore od koderkoli. Tudi niso dozdaj poizkušali izvesti denarnih nabirk. Mi se tudi ne spotikamo ob tem, da ima M.K.O. svoje prireditve samo v Prosvetnem domu in da vabi nanje in poroča o njih le Primorski, ki ima gotovo tako eno kot drugo neko politično zastavo. To nas res ne zanima — to je stvar odbora.

Naše mnenje je tole: dela je veliko. Potrebno je vključiti čim več naše mladine v aktivno prosvetno, kulturno, športno, narodno življenje. Kdor koli in katera koli organizacija bo na tem področju kaj naredila, bo pozitivno. Organizacije naj žive, naj delajo in lahko med seboj tekmujejo v plemeniti tekmi. Nihče pa si ne more in ne sme lastiti monopola, ker vse take stvari diše po časih, ko je vladala diktatura. Danes pa smo, hvala Bogu, v svobodi.

Mi bi le radi, da bi se vprašanje naše dvorane premaknilo z mrtve točke, da bi lahko delali.

Mladi openc

IZ UREDNISTVA

Vsem sodelavcem v preteklem letu se lepo zahvalujemo in se priporočamo tudi za letos.

Prvi del povesti Zore Saksidove TUIJCI POVSOD, ki smo jo objavljali v več letnikih, je zaključen. Po presledku bi radi objavljali tudi drugi del.

Jezova novela »Dekle na oglase« je bila nagrajena na radijskem natečaju.

Gradivo, posebno pisma, ki niso prišla na vrsto v tej številki, smo prihranili za prihodnjič.

Prosimo, da bi poslali dopise do 15. v mesecu.

Za dobro voljo

»Veš, da imam tisoč novih blešče-
čih cekinov,« reče nekoč neki bogataš
revežu: »Do mene se moraš vesti oli-
kano in s spoštovanjem.«

»Zakaj?« ga zavrne revež, »kaj pa so
meni mar tvoji cekini?«

»Če bi ti jih polovico podaril, bi me
spoštoval?«

»Ne, zakaj? Če bi jih imela vsak
pol, bi bila enaka in ne vidim vzroka,
zakaj naj bi te spoštoval.«

»In če bi ti dal vse?«

»Če bi mi dal vse, bi me pa moral
spoštovati ti,« je odvrnil revež.

Francelj se je oženil, ko je bil že
precej v letih. Tudi lep ni bil, med-
tem ko je bila žena mlada in lepa.

Ko je prijatelju predstavil ženo, je
vprašal: »No, kaj se ti zdi?«

Ta pa: »Dobro si izbral, prijatelj,
Samo to bi pripomnil, da ima ona
mnogo slabši okus kot ti.«

Milan je prebral v časopisu oglas
znane trgovine s starinami, ki je
iskala mladeniča s široko kulturo in
z znanjem več jezikov. Pogoji so
bili ugodni in Milan se je šel pred-
staviti.

Lastnik ga je vprašal:

»Znate govoriti angleško?«

»Perfektno,« odgovori mladenič.

»Govorite nemško?«

»Od svojih otroških let.«

»In numizmatika, vam je znana?«

»Govorim jo kakor tisti, ki so tam
doma.«

»Glej ta prepad pod nama! Veš, da
sem tu lani izgubil vodiča?«

»Ni mogoče. In to poveš s tako
ravnodušnostjo!«

»Veš, je bil že star, so že manjkale
vse prve strani.«

Stara mama bi strašno rada poro-
čila svojega vnuka s simpatično mla-
denko, a mladenka ni nič kaj navdu-
šena: »Ko pa fant celo šepa!«

»Kaj se ne zavedaš, kakšna pred-
nost je to? Pomisli, da ne bi še šepal,
pa bi se lepega dne spotaknil nad
olupkom in si zlomil nogo. Bolnišnica,
zdravniki, kakšne sitnosti, kakšni
stroški! Vidiš, vse to je že za njim...«

Medicinec, semeniščnik in davčni iz-
tirjevalec se pogovarjajo.

»Pomislite,« pravi prvi, »zgodí se
mi, da me ljudje pokličejo „gospod
doktor!“«

»Tudi meni se pogosto zgodi, da mi
kdo reče „prečastiti“ reče semenišč-
nik.

»Kaj to!« pravi tretji, »nad menoj
pa zavpijejo, ko me komaj zagledajo:
„Kaj vi ste, o Bog!“«

Dva pijanca prideta iz gostilne.
Eden od njiju bere napis: »Dotikati
se teh žic je smrtno nevarno!«

»Seveda,« pravi drugi, »Če ne bi
dali tega napisa, bi zdaj eden, zdaj
drugi prijel žice z umazanimi rokami.
Tako se širijo bolezni.«

Učiteljica pojasnjuje učenkam, kaj
je ponos in kaj ponižnost.

»Glejte, na primer: lepa gospa, kras-
no oblečena, gre po cesti. Ošabno gle-
da predse in nikogar ne pozdravi. Za
njo pa koraka neznameniti možiček in
skromno poveša glavo.

Komaj to ena od deklic zasliši,
vzklikne: „To je njen mož!“«

»Tudi včeraj si prišel pijan domov,«
se krega žena.

»Motiš se, draga, prišel sem le ne-
koliko pozno.«

»Vrnil si se s čevlji v roki.«

»Da, da ne bi delal hrupa.«

»Zakaj pa si potem spravil čevlje
v hladilnik?«

Sodnik: »Pojasnite mi, gospa, zakaj
se nameravate ločiti?«

Gospa: »Ker sem poročena.«

»Prejšnji teden mi je telefoniral po-
slanik Združenih držav.«

»Res? Kaj pa je rekel?«

»Nič posebnega: Oprostite, klical
sem napačno številko.«

»Kako je kaj s tvojim radijskim
aparatom?«

»Kakor z lokomotivo.«

»Kako?«

»Da, na vseh postajah piska.«

Stara gospa je poklicala trgovino,
kjer je kupila svoj televizor: »Pro-
sim, da mi takoj pošljete delavce.«

»Saj smo vendar aparat preizkusili.
Kaj pa je narobe?«

»Predvsem so oddaje neznosno ne-
umne...«

Učiteljica je razdelila liste in rekla
učencem, naj narišejo Sveto družino.
Mihec je narisal zrakoplov, iz kate-
rega so gledale štiri glave. Tri glave
so imele svetniški sij. »Dobro Mihec,«
ga je pohvalila učiteljica, samo ne
razumem koga predstavlja četrta ose-
ba. »Koga neki! Poncija pilota ven-
dar!«

Neka gospa pride na razstavo mačk
in začne občudovati dva krasna mač-
ka.

»Prekrasna sta! Katera pasma pa
je to?«

»Sijamska, gospa.«

»Tako? Sijamska? Kako pa ste ju
ločili?«

R I M - Slovenski

„Hotel Bled“

ITALIJA

Lastnik Vinko LEVSTIK

ROMA - Via S Croce in Gerusalemme 40 - Tel. 777-102, 7564783

Blizu železniške postaje - Direktna zveza z avtobusom št. 3

Domača kuhinja - Vse sobe s prhami.

TVRDKA

Kerže

USTANOVLJENA LET 1888

TRST

TRG S. GIOVANNI, 1

TEL. 35-019

Emajlirani štedilniki najmodernejših
oblik in vsa goriva. Popolna oprema
za kuhinje, jedilnice, restavracije iz
emajla, nerjavečega (Inox) jekla, ste-
kla itd. Električni likalniki, sesalci za
prah, pralni stroji, grelci za vodo, hla-
dilniki. Dekorativni predmeti umetne
obrti, od keramike do brušenega kri-
stala. Lestenci ter vse vrste električ-
nih luči, klasične in moderne oblike.

MANUFAKTURNA
TRGOVINA

JOSIP PODOBNIK

OPČINE - Ul. dei Salici 1 - Tel. 221-090

Zadovolji vsak okus

ima veliko izbiro in solidno postreže

Ko gradite ali prenavljate svoje domove,
se oglasite v trgovini

Josip Terčon

NABREŽINA, tel. 20122

Dobili boste v zalogi najboljše železno
in stavbeno gradivo